

vergadering **C270**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 8 juni 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het fraudedetectiesysteem voor de controle op het onrechtmatige gebruik van de kmo-portefeuille – 2555 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de resultaten van de tweede AI-barometer – 2800 (2022-2023)	7
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van onderzoekers – 2803 (2022-2023)	10
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de link tussen wetenschappelijk onderzoek, beleid en burgers – 2810 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het aantrekken van toponderzoekers door Saoedische universiteiten – 2859 (2022-2023)	18
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe samenwerking voor duurzamere productie van computerchips bij imec – 2845 (2022-2023)	20
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van de gemeenschapsdienst in Vlaamse steden en gemeenten – 2725 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van de gemeenschapsdienst – 2758 (2022-2023)	22
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de budgetten voor aanvullende diensten en het statuut van lokale diensten-economieorganisaties – 2799 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de werkbelevingsdag DUOday en het individueel maatwerk – 2840 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de werkbelevingsdag DUOday – 2860 (2022-2023)	29
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de houding van werkgevers en jongere collega's ten aanzien van werknemers ouder dan 50 jaar – 2813 (2022-2023)	37

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over aanpassingen van het collectief maatwerk – 2839 (2022-2023)	40
VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de inhoud van vragenlijsten voor werkzoekenden die VDAB gebruikt – 2867 (2022-2023)	43

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het fraudedetectiesysteem voor de controle op het onrechtmatig gebruik van de kmo-portefeuille – 2555 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik heb recent al verschillende vragen gesteld waarbij ik probeer te achterhalen hoeveel aanvragen er geweest zijn, hoeveel er goedgekeurd zijn, over welke bedragen het gaat en ook over de controle erop en hoeveel frauduleuze bedragen daarbij zijn. Dat kwam telkens uit op zeer kleine procenten. Mijn achterliggende vraag is: hoe wordt de volledige screening gedaan?

Het fraudedetectiesysteem moet een hulpmiddel zijn dat wordt ingezet bij de controle naar onrechtmatig gebruik. Controles kunnen worden opgestart op basis van een risicoscoresysteem dat potentieel misbruik of oneigenlijk gebruik aangeeft op basis van het fraudedetectiesysteem. Er wordt daarvoor gebruikgemaakt van data-mining. Daarnaast worden controles ook opgestart na opdracht vanuit de afdeling Steun van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) op basis van eigen vaststellingen of klachten.

Minister, betekent dat dan dat datamining alles doorneemt en dus op deze manier een risicoscore gaat bepalen? Want hoe ga je anders tot een bepaalde risicoscore komen?

Met welke factoren wordt rekening gehouden bij het bepalen van die risicoscore? Welke procedures worden gebruikt om tot die beslissing te komen?

Vanaf welke score detecteert het systeem dat potentieel misbruik of oneigenlijk gebruik, waardoor men naar de volgende stap gaat, naar de manuele controle? Zo heb ik dat toch begrepen.

Wat zijn na het bepalen van deze score de volgende stappen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Gryffroy, dank u wel voor de vraag. Zoals mijn voorganger, minister Crevits, ook al in het recente verleden geantwoord heeft op schriftelijke vragen, hanteert het fraudedetectiesysteem van de kmo-portefeuille verschillende datagedreven technieken om aan elk project een frauderisicoscore toe te kennen. Ik zal trachten die technieken beknopt toe te lichten teneinde inzicht te geven in hoe de frauderisicoscore concreet tot stand komt.

We spreken over de combinatie van drie technieken. Op de eerste plaats is er de anomaliedetectie. Bij die techniek worden alle projecten met elkaar vergeleken op basis van een set van een 25-tal indicatoren. Indicatoren zijn bijvoorbeeld het subsidiebedrag, het aantal werknemers van de steunvragende onderneming of het aantal opleidingen dat gegeven of gevolgd wordt. Ten tweede is er de netwerkanalyse. Via die techniek worden verborgen netwerken van dienstverleners, dienstverkrijgers en projecten in kaart gebracht, en dat op basis van bijvoorbeeld gedeelde zaakvoerders, zelfde contactgegevens en onderlinge dienstverlening. Verdachte netwerken van dienstverleners en dienstverkrijgers kunnen zo worden opgespoord. Ten derde is er de 'rule based risk analysis'. Dat is het gebruik van een vaststaande set van regels die projecten automatisch 'vlagt' als risicovol. Voorbeelden daarvan zijn de lijst van de uitgesloten diensten. Als er een project wordt ingediend waarbij in de omschrijving verwezen wordt naar diensten die uitgesloten zijn bij de kmo-portefeuille, bijvoorbeeld helikopterpiloot, wordt dat automatisch vertaald in een hoge risicoscore.

Die drie technieken worden gecombineerd tot één score per project. Hoe hoger de score, hoe groter de afwijking en dus hoe hoger het risico op een oneigenlijk gebruik. Het is niet zo dat er een vast afkappunt wordt toegepast waarboven er automatisch een nadere controle wordt verricht. Er gebeurt voor alle projecten boven een bepaald niveau van risico nog aanvullend een onafhankelijke kwalitatieve inschatting door het team Inspectie bij VLAIO.

Wat de verdere aanpak betreft: de administratieve controles die Inspectie opstart gebeuren door een combinatie van het opvragen van stukken zoals facturen en aanwezigheidslijsten en een controle ter plaatse. Indien Inspectie zaken vaststelt die niet in overeenstemming zijn met de regelgeving dan zal VLAIO een terugvordering opstarten. Die terugvorderingen kunnen gebeuren bij de kmo-gebruiker en/of bij de dienstverlener. Afhankelijk van de inbreuk kan de registratie van de dienstverlener ook stopgezet worden. Bij vermoeden van bewuste fraude worden de dossiers altijd overgemaakt aan de gerechtelijke politie.

Ik kan begrijpen dat er nog vragen zijn bij de door VLAIO gehanteerde technologie en de achterliggende algoritmes. Daarom zal ik de interne documentatiebundel van VLAIO over de fraudetool ter beschikking stellen. Het zijn een vijftigtal pagina's, laat ik me vertellen. U zult begrijpen dat we dit document vertrouwelijk willen houden om misbruiken te voorkomen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik zal mij niet uitspreken over de algoritmes. Het is niet mijn eerste zorg om te kijken of een algoritme al dan niet goed is. Ik doe een poging om het samen te vatten en u kunt dat dan al dan niet bevestigen. In principe zegt u dat alle toezeggingen van kmo-portefeuille door de artificiële intelligentie worden gecontroleerd. De hoogte van de risicoscore waarboven bijkomend een manuele controle nodig is, wordt blijkbaar bepaald op het ogenblik dat men de kmo-portefeuille definieert. Dat is mijn vraag: wat is de hoogte van de risicoscore waarboven je dan inderdaad naar een manuele controle gaat? Wie bepaalt dat en op welke manier? Voor de rest zit je dan bij de manuele controle, dat is begrijpelijk, waarbij bijkomende gegevens kunnen worden opgevraagd. Als die niet voldoen en er effectief sprake is van fraude, gaat dat naar de rechtbank. Dat is mij allemaal duidelijk.

Als ik het goed begrijp, controleert de artificiële intelligentie alles, en alles wat boven een bepaalde risicoscore zit, wordt manueel gecontroleerd. Maar hoe bepaal je vanaf welk niveau van risicoscore je naar een manuele controle gaat?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik begrijp dat die drie inderdaad worden gecombineerd. Er zijn combinaties van slimme toepassingen, en dan krijg je een bepaalde score. Bij andere platformen wordt dat gekwantificeerd in een score van 0 tot 10. Ik begrijp dat er hier geen vast afkappunt wordt toegepast waarboven er automatisch nadere controle wordt verricht. Men heeft het hier niet gekwantificeerd. Ik zal het moeten nagaan. Ik heb begrepen dat het vanaf een bepaald niveau gebeurt, maar uw vraag is: vanaf welk niveau? Dat moet ik nagaan.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wat mij interesseert, is wat er op een bepaald ogenblik bepaalt dat je vanaf een bepaalde risicoscore naar een manuele controle gaat.

Minister Jo Brouns: Dat is een heel specifieke vraag, en het maakt deel uit van de inspectiestrategie. Ik kan vragen of men transparant wil zijn over die strategie.

Andries Gryffroy (N-VA): Het gaat voor mij niet over transparantie, maar betekent dit dat men doorheen de jaren de risicoscore omhoog of omlaag zet vooraleer men overgaat naar een manuele controle? Wie triggert er dat je op een bepaald ogenblik naar een manuele controle gaat?

De voorzitter: Mag ik even onderbreken? Het is niet de bedoeling dat we hier naar een soort van vraaggesprek gaan. Ik denk ook niet dat we tot het einde van de inspectiestrategie zullen geraken.

Collega Gryffroy, hebt u nog een slotbedenking?

Andries Gryffroy (N-VA): Zoals ik het antwoord begrijp, kan de risicoscore hoger of lager zijn vooraleer men overstapt op die manuele controle. Wie of wat bepaalt dan dat we op een bepaald moment overgaan naar die manuele controle?

De voorzitter: De volgende vraag die collega Gryffroy zal stellen, zal daarop een antwoord geven.

Andries Gryffroy (N-VA): Tenzij de minister ondertussen een schriftelijk antwoord kan bezorgen?

De voorzitter: Het lijkt me een goed idee om op die manier klaarheid te scheppen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de resultaten van de tweede AI-barometer – 2800 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, de AI-barometer (artificiële intelligentie) is een studie die de Vlaamse Regering jaarlijks laat uitvoeren om de implementatie van artificiële intelligentie bij Vlaamse bedrijven in kaart te brengen. In 2022 gebeurde dit voor de tweede keer. De resultaten vormen een belangrijke barometer voor het beleid rond AI.

Ik som een aantal resultaten van de tweede AI-barometer op. Ten eerste is het gebruik van AI eerder beperkt: iets meer dan een kwart – 25,5 procent – gebruikt minstens één vorm van AI-technologie. 74,5 procent gebruikt op het moment van de bevraging geen AI-technologie. De meerderheid daarvan heeft ook geen plannen om dat te doen.

Ten tweede: het gebrek aan kennis, vaardigheden en expertise binnen de onderneming vormt de belangrijkste uitdaging bij de implementatie van AI-technologie voor gebruikers, en de tweede belangrijkste uitdaging voor niet-gebruikers.

Ten derde: de toepassingen. Bedrijven zetten AI-technologie in voor een eerder beperkt aantal toepassingen doorheen de industriële waardeketen. Gebruikers wenden AI-technologie voornamelijk aan voor algemene toepassingen zoals de organisatie van administratieve processen – dat gaat over 35 procent – en ICT-beveiliging, voor 33,2 procent.

Ten vierde: de competitiviteit. De inzet van AI-technologie heeft een positieve impact op de competitiviteit van de Vlaamse bedrijven. Aangezien grote bedrijven het sterkst inzetten op AI-technologie, genieten zij meer van deze voordelen. Zonder inhaalbeweging op het vlak van de adoptie van AI-technologie lopen kleinere

bedrijven het risico om deze voordelen te mislopen en achterop te hinken op het vlak van competitiviteit.

Ten vijfde: impact op tewerkstelling. De inzet van AI-technologie heeft vooralsnog een eerder beperkte, maar wel positieve impact op de tewerkstelling.

Ik had, minister, graag een antwoord gekregen op volgende vragen. Hoe interpreteert u de resultaten van de tweede AI-barometer? Zult u nog deze legislatuur bijkomende beleidsmaatregelen nemen om tegemoet te komen aan de resultaten die gebleken zijn uit de tweede AI-barometer? Indien ja, welke bijkomende maatregelen plant u op het vlak van welk resultaat?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u, collega De Roo. De AI-barometer geeft ons een waardevol, realistisch en wetenschappelijk beeld van hoe het AI-gebruik bij Vlaamse bedrijven evolueert. Daarbij is het de tweede keer dat dit onderzoek wordt uitgevoerd, wat ons ook de mogelijkheid geeft om dit jaar een vergelijking te maken met de nulmeting.

Het feit dat slechts iets meer dan een kwart van de bedrijven op dit moment AI-toepassingen gebruikt, toont aan dat er nog ruimte is om het potentieel beter te benutten. Deze week vond ook het jaarlijkse AI-forum plaats, waar we opnieuw aandacht hebben gevraagd voor AI, om bedrijven te stimuleren, te prikkelen om opportuniteiten te zien in functie van hun productiviteit en competitiviteit. We zien, onder andere door ChatGPT, dat de bekendheid van AI een hoge vlucht heeft genomen. Dat de beperkte mate aan kennis en expertise op dit ogenblik nog een struikelblok vormt voor vele bedrijven om AI effectief te kunnen implementeren, is bekend, en is ook de reden waarom we vanuit Vlaanderen blijven inzetten op de organisatie van de Vlaamse AI-Academie, een samenwerking van alle Vlaamse universiteiten en hogescholen, die inspeelt op competentievorming op het gebied van AI.

De bevindingen tonen ook aan dat AI voornamelijk wordt ingezet voor algemene bedrijfsvoering, zoals het organiseren van administratieve processen en ICT-beveiliging. Hieruit kunnen we afleiden dat er nog kansen zijn om AI toe te passen in andere stadia van de industriële waardeketen en in bedrijfsspecifieke toepassingen, wat de concurrentiepositie van bedrijven kan versterken.

Een statistiek die hier niet werd vermeld en die mij toch enigszins hoopvol stemt, is die van het budget dat beschikbaar wordt gesteld om AI te implementeren. Daar zien we dat de budgetten voor het gebruik van AI-technologie bij zo'n 34 procent van de ondernemingen het afgelopen jaar zijn gestegen, en bij 8,7 procent zijn ze zelfs sterk gestegen. Dit cijfer doet ons toch vermoeden dat er bij een substantieel deel van de ondernemingen een kentering is ingezet.

Ik wil graag benadrukken dat we sinds de start van de AI-beleidsagenda in 2019 al aanzienlijke inspanningen hebben geleverd om het thema artificiële intelligentie te integreren in het Vlaamse bedrijfswezen. Samen met het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en de partners uit het VLAIO-netwerk hebben we verschillende initiatieven gelanceerd, zoals inspiratiesessies, masterclasses, lerende netwerken en begeleidingsacties, in samenwerking met organisaties zoals Voka, Agoria, Sirris en hogescholen.

Het bevorderen van AI-adoptie in de brede bedrijfswereld is een proces op lange termijn. Veel bedrijven hebben nog een gebrek aan datamaturiteit, wat ze moeten aanpakken voordat ze de stap naar gebruik van AI kunnen zetten.

Er is nog heel wat werk aan de winkel op het gebied van de digitale competenties. In plaats van nieuw beleid uit te rollen, is het daarom belangrijk om voort te bouwen op de bestaande acties die al in gang zijn gezet.

Naast de specifieke 32 miljoen euro per jaar van de beleidsagenda stellen we vast dat meer en meer door VLAIO gesteunde O&O-projecten een link hebben met AI, zo'n 100 miljoen euro in totaal. De bestaande andere initiatieven van VLAIO, zoals het Contract Ondernemerschap, zijn bovendien flexibel om snel in te spelen op nieuwe opportuniteiten en ontwikkelingen.

Tevens wil ik u graag wijzen op de oprichting van drie Europese digitale innovatiehubs in Vlaanderen, die mede zullen bijdragen aan verdere AI-adoptie. Met middelen vanuit Europa zullen deze hubs de nodige ondersteuning en expertise bieden aan bedrijven die geïnteresseerd zijn in het implementeren van digitale technologieën

Ik ben ervan overtuigd dat door gecoördineerd voort te bouwen op al deze bestaande initiatieven en samen te werken met de relevante partners, we het nodige doen om de adoptie van AI in Vlaanderen te stimuleren en de nodige competenties te ontwikkelen.

Eergisteren was ik te gast op het Flanders AI Forum, georganiseerd door onze administratie in samenwerking met de sectorfederaties, waar ik opnieuw een bijzonder positieve dynamiek kon vaststellen. Maar liefst vijfhonderd deelnemers hebben daar de hele dag gebrainstormd en kennis en ervaring uitgewisseld. Er was een vrij grote tevredenheid onder de aanwezigen, die hebben aangegeven nog beter gewapend te zijn en nog beter met nieuwe ideeën aan de slag te kunnen gaan. Ze kunnen ook een stukje het ambassadeurschap opnemen om Vlaanderen nog meer te enthousiasmeren rond het gebruik en de toepassing van AI.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister, voor uw antwoord. We hebben het genoeg gehad om deze voormiddag een hoorzitting rond AI te kunnen houden. We hebben een goede voorstelling gekregen van wat alle verschillende instanties van de overheid doen, wat VLAIO doet, wat er in het kenniscentrum gebeurt, wat de academie doet enzovoort. Het was mooi om te zien en het gaf goed weer wat er al gebeurt in Vlaanderen.

Het was op de hoorzitting heel duidelijk dat alles wat met artificiële intelligentie te maken heeft, samenhangt met cyberveiligheid, digitalisering en data, maar ook met levenslang leren en opleidingen. In die veelzijdigheid moeten we binnen het parlement goed nadenken – en de resolutie die we twee jaar geleden hebben goedgekeurd nog eens ter hand nemen –, over de verdere acties die we daarrond nog kunnen ontwikkelen. Een ervan, die ik zelf nog zag en die in de hoorzitting vanmorgen werd bevestigd, was dat we meer draagvlak vinden bij burgers en het nog breder bekendmaken van AI. We moeten vooral de kansen en de positieve effecten duiden en zoeken hoe we dat draagvlak kunnen vergroten, hoe we met burgers in dialoog kunnen gaan, hoe we een aantal dingen visueel kunnen voorstellen en hoe we vooral een aantal ethische principes op een bekwame en eenvoudige manier kunnen uitleggen om het draagvlak te vergroten.

Ik heb geen bijkomende vraag, maar wel een oproep, minister, om het gevoerde beleid op het vlak van AI verder te zetten en alle ondersteuning te geven zodat we de koppositie die we momenteel hebben, kunnen volhouden. Ik hoop dat we erin slagen om zoveel mogelijk bedrijven te laten instappen, de voordelen ervan te laten zien en ervoor kunnen zorgen dat ze de vruchten van technologie en AI inzien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van onderzoekers – 2803 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, uit een intern rapport dat een tijdje geleden in de media verspreid werd, bleek dat grensoverschrijdend gedrag toch wel wijdverspreid was onder jonge onderzoekers. Er werden 120 jonge onderzoekers uit tien faculteiten aan de Universiteit Gent (UGent) bevroegd. Een overgroot deel van de onderzoekers zegt tijdens hun doctoraat gedwongen te zijn geweest tot taken die nooit werden afgesproken. "Geen sociaal leven hebben is de norm", zo stelde een van de jonge onderzoekers.

Aan vrijwel alle faculteiten moesten doctorandi fictieve cijfers opgeven over hoeveel uren ze effectief lesgeven. Door de hiërarchische structuur van onze academische wereld zitten onderzoekers vaak in een afhankelijkheidsrelatie ten aanzien van hun promotor. Dat maakt het voor hen soms lastig om ertegen in te gaan. Er waren ook veelvuldige getuigenissen over machtsmisbruik, schreeuwen, publieke vernederingen en zelfs plat seksisme. Ook zeggen de onderzoekers dat de permanente race naar nieuwe financiering de druk aanzienlijk opvoert. Erg verontrustend uit het onderzoek is dat de bestaande interne meldpunten gewantrouwd worden. Ook Trustpunt, het centrale meldpunt aan de UGent, is volgens het rapport aan vernieuwing toe.

Grensoverschrijdend gedrag in de academische wereld krijgt al enige tijd de nodige aandacht. De focus ligt dan vooral op onderwijs, maar aangezien het hier specifiek gaat over een bevraging bij onderzoekers, wil ik u daar toch ook graag eens over horen, minister. De Vlaamse Regering kwam met een voorontwerp van decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs, waarbij een wettelijk kader geboden wordt voor de ontwikkeling en de implementatie van een beleid hieromtrent. Het verankert het statuut van de vertrouwenspersoon voor studenten en het verplicht binnen elke instelling een centraal register van meldingen bij te houden.

Over het externe meldpunt is echter nog steeds onduidelijkheid. Ook de inkanteling binnen het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI), in hoeverre dat een aparte positie zal krijgen, is wat vreemd. Minister Somers verklaarde bovendien dat het extern meldpunt al in werking is sinds 15 maart. Er blijkt toch wel, wat er ook van zij, een grote lacune in hoe de interne en externe meldpunten op elkaar zijn afgestemd.

Minister, wat is uw reactie als minister bevoegd voor het wetenschapsbeleid op het interne rapport van de UGent?

Erkent u dat er naast het decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs ook structurele maatregelen nodig zijn om de werkdruk en de afhankelijkheidsrelaties in het bijzonder bij jonge onderzoekers aan te pakken?

Hoe zult u ervoor zorgen dat jonge onderzoekers opnieuw vertrouwen hebben in de werking van de interne meldpunten?

Welke maatregelen wilt u ondernemen om de voortdurende druk die de onderzoeksfinanciering met zich meebrengt, te temperen?

Nu duidelijk is dat het extern meldpunt voor hoger onderwijs reeds werkzaam is, zoals minister Somers zei, dient dringend uitgeklaard te worden hoe de onderlinge samenwerking en communicatie tussen het centrale externe meldpunt en de

interne meldpunten op instellingsniveau zullen verlopen. Hoe ziet u dat concreet? Zult u daarbij ook zelf stappen ondernemen, en tegen welke termijn, om daar op-heldering te brengen?

Wat is de concrete taakverdeling tussen de betrokken ministers, in het bijzonder uzelf en minister Weyts? Welke rol neemt u als minister bevoegd voor het weten-schapsbeleid concreet op?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het is terecht dat hier de nodige aandacht naartoe gaat. Als iemand het slachtoffer wordt van grensoverschrijdend gedrag op het werk, dan schaadt dat zijn of haar lichamelijke of psychische gezondheid. Werkgevers, zeker ook publiek gefinancierde kennisinstellingen, dienen er daarom alles aan te doen om geweld, pesten en ongewenst seksueel gedrag op de werkvloer te voorkomen. Ik ben dan ook persoonlijk verontwaardigd dat dergelijke situaties nog kunnen plaatsvinden in onze kennisinstellingen.

De preventie van pesten en ander grensoverschrijdend gedrag op het werk, inclu-sief de werking van interne vertrouwenspersonen en preventieadviseurs, is een specifiek onderdeel van het preventiebeleid inzake psychosociale belasting en het welzijn op het werk. De kennisinstellingen zijn dus verplicht om een degelijk beleid uit te tekenen, te voeren, op te volgen en permanent te verbeteren.

Hoewel de Welzijnswet tot de bevoegdheid van de federale minister van Werk be-hoort, vind ik dat ik al als minister bevoegd voor het wetenschapsbeleid ook mijn verantwoordelijk in deze aangelegenheden moet nemen. Zoals u weet, is werkbaar werk ook voor mij een absolute prioriteit. Om meer mensen langer aan het werk te houden, moeten we er in de eerste plaats voor zorgen dat ze niet uitvallen door ongewenst gedrag. In het OJO-kader (Omkadering van Jonge Onderzoekers) dat specifieke middelen voorziet voor de ondersteuning van jonge onderzoekers wordt werkbaar werk als een werkpunt opgenomen en zetten we de instellingen aan om acties te nemen rond werkdruk. Het Departement Economie, Wetenschap en Inno-vatie (EWI) was ook betrokken in het eindstadium van het voorontwerp van de-creet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs met betrekking tot de verplichting om binnen elke instelling een centraal register van meldingen bij te houden en het zal ook in het verdere traject betrokken blijven.

Ik heb inmiddels vernomen dat ook de UGent en de raad van bestuur van de univer-siteit het rapport bijzonder ernstig nemen en concreet aan de slag gaan met de aan-bevelingen. De universiteit zal ook de werking van de meldpunten onderwerpen aan een externe audit en werkt verdere maatregelen uit. Dat stemt me alvast hoopvol.

In eerste instantie wil ik benadrukken dat ik begrijp dat de druk door de zoektocht naar onderzoeksfinanciering groot is, maar dat dit op geen enkele manier een valabel alibi is voor het stellen van grensoverschrijdend gedrag. De specifieke werkstruc-tuur- en cultuur met hun werkdruk en afhankelijkheidsrelaties kan een risicosituatie vormen voor grensoverschrijdend gedrag. Via een adequaat preventie- en hr-beleid moeten instellingen maatregelen voorzien om dergelijke situaties te voorkomen.

U alludeert ook op de verantwoordelijkheid van de overheid voor wat betreft onder-zoeksfinanciering. Ik meen dat de Vlaamse Regering de afgelopen jaren aanhou-dende inspanningen heeft geleverd om de bestedingen voor onderzoek en ontwik-kelingen (O&O) ook bij onze kennisinstellingen op te drijven. De overheidsdotatie aan het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) is bijvoorbeeld gestegen van 227,9 mil-joen euro bij de begrotingsaanpassing 2020 naar 253,1 miljoen euro bij de begro-tingsopmaak van dit jaar. Dat is een toename van maar liefst 11 procent.

In de huidige situatie van hoge inflatie heb ik bovendien, naast de automatische index die sowieso voorzien is, het initiatief genomen om extra middelen ter beschikking te stellen van het BOF, namelijk 12 miljoen euro, en het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF), namelijk 5 miljoen euro. Deze bijstelling wordt doorgevoerd met de begrotingsaanpassing 2023, die binnenkort aan deze commissie wordt voorgelegd.

De beleidsevaluaties van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO), het BOF en het IOF zijn op dit moment lopend.

Na de vorige evaluatie in 2018 is er in 2019 een wijziging van het BOF-besluit geweest, om onder andere de druk op instellingen te verlagen. De gebruikte BOF-verdeelsleutel werd toen aangepast zodat er minder druk kwam te liggen op de kwantiteit, zoals het aantal publicaties, en dit ten voordele van zekerheid met de invoering van een structureel deel en ten voordele van kwaliteit met invoering van bijvoorbeeld de citatiedistributieparameter. Ik pleit ervoor dat de universiteiten hun autonomie ook gebruiken om deze aanpassingen, die de druk op instellingen moeten verminderen, ook door te vertalen naar hun onderzoekers.

In het kader van de toekomstige financiering van FWO, BOF en IOF wil ik ook ernstig verder bekijken hoe we de kwaliteit van het personeelsbeleid ten aanzien van die onderzoekers een belangrijkere rol kunnen geven in de manier waarop er toegang is tot financieringsinstrumenten, of de manier waarop de middelen verdeeld worden.

De problematiek van het extern meldpunt dient het best snel uitgeklaard en opgenomen te worden door de meest direct betrokken ministers. Zoals u weet, is minister Somers hier meer aan zet.

Vanuit mijn bevoegdheid Wetenschapsbeleid volg ik de ontwikkelingen met betrekking tot het VMRI en de eventuele oprichting van een extern meldpunt. Zowel FWO als het departement EWI zullen in dit kader worden betrokken door het Agentschap Justitie en Handhaving, zodat mogelijke specifieke uitdagingen voor deze doelgroep ook meegenomen kunnen worden. Natuurlijk werkt het VMRI autonoom.

Vanuit mijn bevoegdheid Wetenschapsbeleid zal ik het thema van grensoverschrijdend gedrag zeker niet schuwen bij de behandeling van de onderzoeksfinanciering. We verwachten dat alle onderzoekers, en in dezen specifiek de onderzoekers gefinancierd met overheidsmiddelen, in alle omstandigheden veilig moeten kunnen werken.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Bedankt voor uw antwoorden, minister. Het is een thema dat mij om meerdere redenen nauw aan het hart ligt en waar ik in een vorig leven zelf rond heb gewerkt, in het bijzonder rond de positie van internationale onderzoekers. Dat is een groep die naar onze instellingen komt en vaak, zeker in het begin, het sociaal weefsel mist om te kunnen aangeven waar er eventuele uitdagingen in de werkrelatie zijn.

We zien dat grensoverschrijdend gedrag het makkelijkst gedijt in organisaties met sterke individuele afhankelijkheidsrelaties, wat in het geval van promotoren en onderzoekers vaak het geval is, omdat de onderzoeker vaak een zeer rechtstreekse lijn heeft met de promotor. Die promotoren maken vaak promotie op basis van hun wetenschappelijke expertise en zijn niet altijd gevormd om als manager aan de slag te gaan.

De combinatie van die afhankelijkheidsrelaties en de mismatch in vaardigheden, moeten we bekijken om na te gaan hoe we daarmee kunnen omgaan en een antwoord op kunnen bieden. Mijn bijkomende vraag is of er in het kader van het financieringsmechanisme, zoals FWO, gekeken wordt hoe zowel promotoren als onderzoekers versterkt kunnen worden in hun leidinggevende capaciteiten en hoe

men op een verantwoorde manier om moet gaan met onderzoekers en wat men van hen kan vragen, dus in termen van werkbelasting. Wordt er via de financierende organisaties aan jonge onderzoekers meegegeven waar het meldpunt zich bevindt en hoe men een melding kan maken? U geeft aan dat er bijkomende middelen zijn voorzien om de financieringsdruk eraf te halen. Daar is ook in de hoorzitting over onderzoeksfinanciering naar verwezen. De instellingen en onderzoekers moeten met onderzoeksmiddelen de middelen die het Onderwijs soms ontbreekt, compenseren, waardoor jonge onderzoekers worden gedwongen om meer les te geven dan binnen hun onderzoeksoopdracht past. Hebt u deze thematiek al verder opgepikt met uw collega van Werk, om ervoor te zorgen dat de financiering voor onderzoek niet de mindere financiering voor Onderwijs moet compenseren, met alle gevolgen van dien voor de onderzoekers?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: In het kader van de toekomstige financiering kijken we ernstig naar hoe we de kwaliteit van het personeelsbeleid ten aanzien van onderzoekers een belangrijke rol kunnen geven en de manier waarop er toegang is tot financieringsinstrumenten of de manier waarop die middelen worden verdeeld.

Wat de professoren betreft die de begeleiding moeten doen: de knapste koppen zijn misschien niet altijd de beste managers. Het lijkt mij inderdaad geen overbodige luxe om een aantal tools aan te reiken of opleiding te geven. Op dit ogenblik is er geen een-op-eenrelatie tussen de leidinggevende capaciteiten en de financiering, maar het kan wel een aandachtspunt zijn in de context van het bredere personeelsbeleid.

We hebben het al eerder gehad over de bijkomende middelen. Ik ben daarover uiteraard in overleg met minister Weyts. We kunnen dat nog eens in herinnering brengen naar aanleiding van uw vraag.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ik dank u voor het in herinnering brengen bij uw collega van de noden van het onderwijs, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de link tussen wetenschappelijk onderzoek, beleid en burgers – 2810 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik was hier vanochtend ook voor de hoorzitting, en ik informeer de collega's graag dat ik vandaag in het gezelschap ben van Sofie Bekaert, in het kader van het programma Science meets Parliament. De vraag die ik zal stellen, heb ik ook opgemaakt in overleg met mevrouw Bekaert, omdat het aansluit bij haar expertise. Minister, wij zien elkaar natuurlijk regelmatig in de commissie Landbouw, maar deze vraag is dus gebaseerd op haar expertise, en wordt u gesteld om daar duidelijkheid over te krijgen.

De vraag gaat als volgt. Maatschappelijke impact krijgt in onderzoek, in een snel veranderende wereld waarin we geconfronteerd worden met uitdagingen op regionaal en mondiaal niveau, steeds meer aandacht. Wetenschappelijke kennis, onderzoek en innovatie zijn van het grootste belang om oplossingen met maatschappelijke impact te helpen vinden voor problemen uit de praktijk.

De impactgedachte ontstond vanuit de dynamiek van valorisatie. Men wilde het bredere maatschappelijk effect van onderzoek kunnen 'meten', naast de bijdrage aan innovatie of commercialisering van onderzoek. Maar onderzoekers kunnen dit niet alleen.

Het bundelen van best practices, tools – zoals cocreatie, multistakeholder, overleg-principes en zo verder – en expertise op Vlaams niveau zou hier het verschil kunnen maken. Ook een eenduidig kader voor impact zou hier soelaas kunnen bieden, om te vermijden dat impactgericht onderzoek gereduceerd wordt tot 'tokenism' ten aanzien van belanghebbenden en bijkomende kritieke prestatie-indicatoren (KPI's).

De centrale vraag is hoe de proactieve wisselwerking – dus ex ante en niet ex post – tussen onderzoekactoren en overheid optimaal kan worden georganiseerd, opdat het beleid gevoed kan worden door impactgericht onderzoek, en anderzijds de onderzoeksinstellingen beter en pro-actief kunnen inspelen op het beleid, confer de wisselwerking in het kader van beleidskaders zoals Visie 2050 en Vizier 2030.

Vandaar volgende vragen. Welke initiatieven wilt u nemen om ervoor te zorgen dat binnen politiek en beleid meer gebruikgemaakt wordt van universitaire wetenschappelijke kennis vanuit de beleidsnoden die zijn gedefinieerd? Hoe wilt u de burger, de eindgebruiker, meer betrekken bij de resultaten van wetenschappelijk onderzoek, maar vooral ook bij de ontwikkeling ervan? Welke mogelijkheden ziet u om gezamenlijk meer impact te garanderen, regionaal, nationaal en internationaal? Ziet u mogelijkheden om multistakeholderdialoogtrajecten te faciliteren die toelaten om co-creatie-trajecten op te starten die de vertaalslag naar de praktijk versterken of mogelijk maken, en dus de meerwaarde voor de eindgebruiker vergroten of top-down grote uitdagingen te prioriteren? Of hoe kunnen we de vraagzijde aldus versterken als een gezamenlijk initiatief in een balans tussen kennisgedreven en missiegedreven onderzoek? Met andere woorden: welke initiatieven wilt u nemen om ervoor te zorgen dat de beleidsnoden meer proactief kunnen worden opgenomen in de onderzoeksprogramma's binnen de academische instellingen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, u stelt een interessante vraag, die evenwel breed verschillende facetten van het EWI-beleid (Economie, Wetenschap en Innovatie) raakt. Want zoals u weet hebben we de zogenaamde 'quadruple helix' – wat wil zeggen: het op elkaar afstemmen van beleid, bedrijven, onderzoekers en burger en samenleving – een vrij centrale plaats gegeven in ons innovatiebeleid. Ik zal proberen om u in een kort tijdsbestek onze visie en een zo volledig mogelijk antwoord te geven.

De Vlaamse overheid maakt reeds verschillende jaren gebruik van de wetenschappelijke kennis voor het ondersteunen van beleidsmaatregelen door middel van de zogenaamde 'steunpunten'. Sinds 2015 zit de samenwerking met die steunpunten decentraal ingebouwd in de werking van de respectievelijk betrokken inhoudelijke departementen. Elke entiteit is op die manier sterker betrokken bij het eigen beleidsrelevant onderzoek. Deze manier van samenwerking met de universiteiten verloopt goed.

Als voorbeeld kan ik de samenwerking met het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECOOM) aanhalen. Met hen werd een convenant overeengekomen en worden regelmatig meetings gehouden teneinde de lopende taken te kunnen overlopen en input met elkaar uit te wisselen. Een van die taken bestaat erin om bibliometrische analyses uit te voeren over de diverse onderzoekscentra in Vlaanderen. Die informatie wordt aangewend in het kader van evaluaties van die centra, en eveneens voor onze jaarlijkse Speurgids.

Een tweede voorbeeld situeert zich op het vlak van circulaire economie. Hier hebben we een heel interessante samenwerking om onderzoeksvragen en -antwoorden samen te brengen: het Steunpunt Circulaire Economie (CE Center).

Momenteel bekijken we vanuit het EWI-beleid ook de mogelijkheid om jonge onderzoekers een opleiding aan te bieden inzake 'science for policy'. In deze opleiding zullen we onderzoekers inzicht geven in beleid, specifieke communicatieskills aanleren en inspirerende voorbeelden tonen over de interactie tussen onderzoek en beleid.

'Citizen science' of burgerwetenschap is de manier die we structureel hanteren om de burger actief te betrekken bij de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Via citizenscienceprojecten kunnen burgers, wetenschappers en maatschappelijke actoren samen wetenschappelijke vraagstukken en maatschappelijke problemen oplossen en de verworven kennis zo optimaal afstemmen op alle betrokkenen. Bovendien leren burgers zo genuanceerder nadenken over wetenschap en ervaren ze ook het belang ervan.

Omdat citizen science hoog genoteerd staat op de Vlaamse beleidsagenda, werd hiervoor, met financiële steun van EWI, een speciaal kenniscentrum opgericht: het Vlaams Kenniscentrum voor Citizen Science (Scivil).

In Vlaanderen werden de afgelopen jaren tal van succesvolle projecten gerealiseerd en door EWI financieel ondersteund, zoals bijvoorbeeld het project Curieuze-Neuzen, u zeker wel bekend. Er wordt ook erg intensief gewerkt rond AI en burgerbetrokkenheid onder de noemer amai!.

Voor de bredere communicatie over wetenschap is er structureel een meerjarige convenant met Eos Wetenschap als onafhankelijke vzw. Eos coördineert specifieke initiatieven, zoals 'Ik heb een vraag'. SciMingo is een andere structurele partner binnen het wetenschapscommunicatiebeleid. Ze leren onderzoekers het juiste evenwicht vinden tussen een complete wetenschappelijk gefundeerde en genuanceerde beknopte communicatie. Dit doen ze via initiatieven zoals de Vlaamse Scriptieprijs.

Ten slotte werken onze onderzoekscentra vaak rechtstreeks samen met de brede bevolking. Het 'We Are'-project, onder leiding van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), betreft burgers en patiënten om hen meer vertrouwen en controle te geven in hoe hun data wordt gebruikt. Op Europees niveau is het betrekken van het brede publiek ook een belangrijk topic. EWI volgt dit van nabij op.

In Vlaanderen werken we reeds lang met convenanten met onze onderzoekscentra. In deze convenanten worden belangrijke punten vanuit het beleid opgenomen. Ze worden aan de hand van KPI's jaarlijks gemonitord. Meer en meer werken we, waar mogelijk, met KPI's die inzetten op het realiseren van meetbare impact, eerder dan enkel output-gericht te monitoren. Uiteraard worden daarbij links gelegd met de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's), waar mogelijk en zinvol. Het is immers niet de bedoeling om in functie van het verhogen van maatschappelijke impact top-down in te breken in de financiering van het fundamenteel onderzoek. We willen de vrijheid van de vorsers binnen onze fundamentele onderzoeksinstrumenten vrijwaren.

De deelname aan de Europese onderzoekspartnerschappen binnen Horizon Europe, die zich richten op enkele specifieke grote uitdagingen waar we voor staan, creëert nieuwe mogelijkheden voor onze kennisinstellingen om met andere lidstaten onderzoeksconsortia te vormen. We stimuleren en faciliteren dat vanuit het beleid. Daarnaast neemt Vlaanderen ook actief deel aan de implementatie van de Europese missies. Deze missies werden in het leven geroepen om de verbinding van specifieke grote uitdagingen met de burgers te versterken.

Ook in het industrieel onderzoek, gefinancierd via het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), krijgt maatschappelijke impact steeds meer aandacht. Zo is er de verplichting voor grote bedrijven om een klimaatplan op te stellen om toegang te krijgen tot O&O-steun. Binnen het Vlaamse clusterbeleid stellen we vast dat de onderzoeksroadmaps van onze speerpuntclusters vaak maatschappelijke doelstellingen meenemen zoals circulariteit, duurzame energie of betaalbare gezondheidszorg. Het is duidelijk dat bedrijven die voorlopers zijn op het vlak van innovatie, steeds meer beseffen dat ze met duurzame ontwikkeling het verschil kunnen maken en zo hun competitiviteit versterken.

Ik meen, collega, te mogen stellen dat we deze legislatuur op dit vlak verschillende initiatieven hebben genomen waarbij vanuit het beleid wetenschap en stakeholders worden samengebracht om versnellingen te realiseren in basisonderzoek, toegepast onderzoek en de implementatie van onderzoeksresultaten. Ik geef graag drie voorbeelden om dat te staven. Het eerste is de Moonshot voor de klimaattransitie in de basisindustrie en het daarbij aansluitende transitieprogramma Klimaat-sprong. Met het impulsprogramma 'Innovatie in gezondheid en zorg' willen we een afstemming realiseren tussen de onderzoeksnoden van industrie, zorginstellingen en patiënten en willen we de implementatie van technieken in de zorg stimuleren. Voor de Vlaamse voedselstrategie werd een intensief traject afgelegd met een zeer brede groep stakeholders om sleutelprojecten voor de verduurzaming van onze voedselproductie te definiëren.

Om ten slotte te antwoorden op uw vraag naar de mogelijke paradox tussen cocreatie en top-down, meen ik dat het aangewezen is om een mix van instrumenten in te zetten. Via de generieke kanalen van FWO-basisonderzoek (Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek) of Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF), maar ook via VLAIO bieden we ruimte aan de visie en inzichten van onderzoekers en bedrijven om bottom-up bepaalde maatschappelijke uitdagingen aan te snijden door middel van O&O.

Via het regeerakkoord en de beleidsnota's geven we, rekening houdende met de SDG's en Visie 2050, richting en wijzen we de maatschappelijke noden aan die we prioritair willen aanpakken. We ondersteunen dit met een meer thematische beleidsinvulling en financiering. Naast de al vermelde voorbeelden kan ik verwijzen naar de FWO-oproepen voor bio-economie en circulaire economie of de geplande oproep rond duurzame voeding. Langs de meer industriële kant zijn er onze inspanningen voor de productiviteitsgroei via de beleidsagenda voor AI of de proeftuin voor technologie voor werkbaar werk met Flanders Make. Daarnaast is er ook de deelname van VLAIO en Vlaamse bedrijven aan Europese programma's, zoals voor batterijen voor elektrische auto's of voor de realisatie van de waterstofeconomie.

Het is onze overtuiging dat we op deze weg verder moeten gaan. We moeten een goed evenwicht bewaren tussen stuwen – bottom-up inzichten laten ontstaan – en sturen – gericht extra middelen inzetten. Daarbij mogen we niet uit het oog verliezen dat we als kleine regio selectief moeten blijven en slechts een beperkt aantal zwaartepunten kunnen uitbouwen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord op mijn inderdaad nogal brede vraagstelling.

U hebt onder andere gesproken over citizen science als vehikel om kennis op te bouwen, samen, volgens de 'quadruple helix'-structuur. Maar hebben we ook geen nood aan instrumenten en expertisedeling in het vertalen van die kennis naar oplossingen?

U hebt terecht veel gezegd over het rechtstreeks leggen van links tussen wetenschap en beleid en over het binnenbrengen van beleidsagenda's in onderzoek en omgekeerd. De vraag en de interesse van Sofie Bekaert vanuit het Vlaams Instituut

voor Biotechnologie (VIB) en de Universiteit Gent (UGent) is of we in de processen nadien, wanneer we naar oplossingen zoeken, burgers moeten betrekken en samen moeten zoeken naar oplossingen op het terrein.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik vind het een interessante innovatie, dat je vragen van collega's mag meenemen. Misschien moet ik daar meer van gebruikmaken.

De voorzitter: We zijn de commissie voor Innovatie.

De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Ik sluit kort aan bij de bijkomende vraag. Om meer mensen en ook burgers te kunnen betrekken bij dat wetenschappelijke onderzoek, is het van groot belang dat zij wat meer voeling krijgen met wetenschap in het algemeen. Daarvoor is het onderdeel wetenschapscommunicatie van groot belang, een van de domeinen waarin u een aantal acties ontwikkelde.

Ik verwijs graag naar het Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2020-2030, maar ook naar het VARIO-advies (Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen) dat daarover werd geschreven. Dat is misschien ook interessant voor collega Steenwegen. Vorig jaar, of zelfs meer dan een jaar geleden – want het was nog met uw voorganger Crevits – hebben we het er in de commissie al over gehad. Het VARIO-advies gaf heel duidelijk over de hele lijn positieve adviezen, met een aantal aanbevelingen. Een van die aanbevelingen ging erover dat je nog meer moet proberen om burgers te betrekken bij die wetenschap en breder te communiceren. Een aantal acties waren al op poten gezet en die werden nu voortgezet. Denk aan de podcast Universiteit van Vlaanderen of SciMingo, dat werd genoemd in het antwoord.

Communicatie vormt een basis om burgers te betrekken en het is een zeer belangrijke randvoorwaarde als je hen verder wilt betrekken in het beleid, in citizen science, in heel concrete projecten. Als je verwacht dat burgers meedenken over oplossingen, moet die communicatie effectief goed verlopen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, ik dank jullie voor de bijkomende vragen. Bij amai! Kunnen burgers concrete maatschappelijke vragen stellen die dan verder wetenschappelijk onderzoek vergen om wetenschappelijke antwoorden te geven. Het gaat breder dan enkel het betrekken van burgers. De valorisatie van al die kennis is een heel grote uitdaging. Ik heb het voorbije jaar vastgesteld dat wij ongelooflijk toonaangevende strategische onderzoekscentra hebben, en het blijft een uitdaging om al die kennis te implementeren tot op het niveau van onze kmo-weefsels. De valorisatie van al die kennis is een heel grote uitdaging.

Ik geloof ook in de kracht van onze ecosystemen, waar we heel wat kennis kunnen delen. Specifiek wat betreft het betrekken van de burger bij die kennis, zijn de voorbeelden waarnaar werd verwezen, de wetenschapscommunicatie amai! en andere belangrijk.

Ik wil hier ook graag verwijzen naar Flanders Technology & Innovation (FTI). We moeten de kans nemen om al die kennistechnologie bij de burger te brengen en hen te enthousiasmeren voor wetenschap en wetenschappelijk onderzoek. Dat is belangrijk. Zeker voor VIB en genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) is die burgercommunicatie cruciaal. Ik denk dat u daar hiermee terecht de aandacht op hebt gevestigd, waarvoor dank.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik dank u. Collega's, ik dank jullie voor jullie aansluitende vragen.

Het is een en-enverhaal. We moeten die wetenschap en dat beleid op elkaar laten aansluiten. De maatschappelijke vraag om aan wetenschap en onderzoek te doen dat een goede en gewenste maatschappelijke impact heeft en ingaat op wat de maatschappij nodig heeft, is groot en volgens mij groeiende. Ook het besef dat de wetenschap daarin een belangrijke rol speelt, is groeiende.

Collega De Roo, ik zal dat rapport over de wetenschapscommunicatie eens doornemen, want dat is wel belangrijk. Maar het is ook meer dan dat. Ik verwijs naar de citizen science, waarover we het deze ochtend al hebben gehad. Dat zijn ook manieren. Het gaat in twee richtingen. Je neemt deel aan een project of een traject en krijgt meteen feedback uit het project, waardoor je gemotiveerd wordt en inzicht krijgt in het belang van zo'n onderzoek. Er zijn vele wegen om dat te bereiken. Ik dank u voor uw antwoord. Het is een goede manier om die link via het traject Science meets Parlement te versterken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het aantrekken van toponderzoekers door Saoedische universiteiten – 2859 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Saoedi-Arabië is zeer actief in het aantrekken van alles waar 'top' voor staat, in een poging om hun imago op te poetsen. Saoedische universiteiten trachten hun internationale rankingpositie te verbeteren door Europese en Amerikaanse toponderzoekers aan zich te binden. Dit gebeurt vaak door het gebruik van een agressieve ronselstrategie.

De Shanghairanking, een internationale ranglijst, checkt hoeveel internationale toponderzoekers een universiteit heeft. Het aantal publicaties speelt hierbij een grote rol. Om tot een ranking te komen, worden de onderzoekers jaarlijks gevraagd aan welke instellingen ze werken en wie hun belangrijkste werkgever is. De Vlaamse universiteiten behoren stevast tot de top in die ranking. Nu blijkt dat verschillende onderzoekers tegen betaling door Saoedische universiteiten niet, of slechts in tweede orde, de universiteit vermelden waarbij ze worden tewerkgesteld, maar wel de Saoedische. Op die manier zorgen de Saoedische universiteiten ervoor dat ze een betere ranking krijgen.

Op 30 mei berichtte De Standaard over dergelijke beïnvloeding door twee onderzoekers, respectievelijk van de UGent en de KU Leuven. Dit is uiteraard deontologisch niet correct en treft de universiteiten, zowel direct als indirect door de lagere ranking en de reputatieschade.

Minister, wat is uw reactie op het feit dat buitenlandse universiteiten Vlaamse onderzoekers benaderen? Hebt u overleg gehad met instellingen om dergelijke ronselstrategieën aan te pakken? Zult u samen met de instellingen het initiatief nemen om dergelijke praktijken zoveel mogelijk te vermijden? Hoe gaat men binnen financierende organisaties zoals het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) om met associaties met buitenlandse universiteiten?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik ben zeker niet tegen de internationalisering van Vlaamse onderzoekers. In eerste instantie dient aangestipt te worden dat associaties van Vlaamse onderzoekers met buitenlandse universiteiten opportuniteiten bieden, wat betreft toegang tot kennis, expertise, netwerken en onderzoeksinfrastructuur, die van toegevoegde waarde zijn voor het Vlaamse onderzoek. Het is van belang om de buitenlandse samenwerkingen en uitwisselingen niet volledig in een slecht daglicht te plaatsen vanwege de recente berichtgeving en hiermee de positieve effecten voor de Vlaamse onderzoekswereld teniet te doen.

Tegelijkertijd mogen we niet naïef zijn en ons bewust zijn van mogelijke gevaren die hiermee gepaard gaan, bijvoorbeeld wat betreft kennisveiligheid, waarvoor op dit ogenblik volop aan een beleidskader gewerkt wordt.

Specifiek wat uw vraag betreft naar mijn reactie: enerzijds ben ik niet verbaasd gezien het gekende internationale hoge niveau van onze toponderzoekers. Het gegeven dat onderzoekers in Vlaanderen benaderd worden, is het resultaat van dit hoge niveau waarop onze onderzoekers internationaal presteren. De krantenartikelen gaven ook duidelijk aan dat de Saoedische universiteiten bewust op zoek gaan naar de 1 procent onderzoekers die wereldwijd het meest geciteerd worden en die een grote invloed hebben op hun onderzoeksdomein.

Anderzijds was ik natuurlijk wel verbaasd dat de wetenschappelijke integriteit die onze Vlaamse universiteiten van al haar onderzoekers eisen, niet gerespecteerd werd, en men dus onterecht een publicatie toeschreef aan de buitenlandse universiteit.

Ik heb hierover nog geen rechtstreeks overleg met onze universiteiten gehad na de berichten in de media, maar ik begrijp dat alle betrokken universiteiten hun specifieke cases onderzoeken en waar nodig maatregelen nemen. Uiteraard heb ik wel op regelmatige basis overleg met onze universiteiten en zal ik dit specifieke thema op een volgend overleg met de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) zeker agenderen.

Er zijn vandaag reeds heel wat regels met betrekking tot wetenschappelijke integriteit. Onze Vlaamse universiteiten onderschrijven ook allemaal de Europese code voor wetenschappelijke integriteit, die weliswaar nog niets vermeldde over wie een vorser hoofdwerkgever moet noemen. Onze Vlaamse universiteiten hebben hier echter wel reeds regels over. Zoals gezegd, zal ik in ons overleg informeren naar de opvolging van deze regels en of die eventueel herbekeken moeten worden, zodat dit naar de toekomst toe zoveel mogelijk vermeden kan worden.

Ook bij het FWO is er reeds lang een beleid met betrekking tot wetenschappelijk integriteit voor gefinancierde onderzoekers. FWO is hier zeker een trekker in als medeoprichter van de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI) in 2011, en zal dit naar de toekomst ook blijven.

Voor FWO-onderzoeksprojecten fundamenteel onderzoek dient elke betrokken Vlaamse onderzoeksorganisatie en universiteit een verantwoordelijke onderzoeker aan te duiden, die vervolgens over een maximale verbondenheid aan de betrokken Vlaamse onderzoeksorganisatie dient te beschikken. De betrokken onderzoekers kunnen ook beschikken over een gedeeltelijke buitenlandse aanstelling, maar de toegekende financiering voor de betrokken onderzoeksprojecten wordt steeds ter beschikking gesteld van de betrokken Vlaamse onderzoeksorganisatie of universiteit, conform de bepalingen van de FWO-reglementen. Het FWO voert ook controles uit met betrekking tot de uitvoering van de onderzoeksprojecten, en dit zowel op het wetenschappelijk vlak op basis van de wetenschappelijke verslaggeving, als op het financieel en reglementair vlak.

Het FWO heeft ook een beleid rond kennisveiligheid uitgewerkt, dat weldra gepubliceerd zal worden. Daarnaast kan het FWO beperkingen opleggen ten aanzien van

bepaalde buitenlandse samenwerkingen, voor zover die niet in overeenstemming zijn met de waarden en het beleid van het FWO, bijvoorbeeld als het gaat over Rusland en Wit-Rusland.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, u haalt het inderdaad terecht aan: het kan niet de bedoeling zijn dat iedereen hier over één kam geschoren wordt. Nogmaals: vanuit mijn vorige job ben ik een zeer groot voorstander en pleitbezorger van internationalisering. Ik heb aan het departement Internationalisering van de UGent mogen werken, en ik heb daar de meerwaarde gezien van internationale samenwerking, ook in onderzoek. We hebben bijvoorbeeld binnen het FWO het zeer boeiende Weaveproject, waarbij samen met buitenlandse financierende organisaties de onderzoekscapaciteit gemaximaliseerd wordt. Dat is het project waarbij er wanneer men financiering heeft bij een gelieerde onderzoeksfinancierder, meteen gematcht wordt. Het is een zeer interessant project.

Internationale samenwerking heeft absoluut een grote meerwaarde, zeker voor een regio als Vlaanderen. Maar we moeten er natuurlijk wel voor zorgen dat we niet het slachtoffer worden van onze eigen goedheid – om het zo te zeggen – en we moeten ons zeer bewust zijn dat er ook minder goedbedoelende spelers in de wereld zijn die inderdaad, zoals Saoedi-Arabië, toch wat willen freeriden op onze wetenschappelijke excellentie en op de financiering die wij bieden aan topwetenschappers. Het is terecht dat u aangeeft dat de wetenschappelijke integriteit van deze onderzoekers toch vragen oproept en dat we daar toch streng op moeten toezien. U geeft in uw laatste antwoord terecht aan dat we ook bij het FWO moeten kijken om door middel van zwarte lijsten, zowel voor instellingen als voor landen, die filtering wat te maken.

Minister, u verwees naar Rusland, omdat daar natuurlijk geopolitieke elementen meespelen, beïnvloeding vanuit de overheid op de financieringsorganen, op de raad van rectoren, enzovoort. Maar zal er ook specifiek voor Saoedi-Arabië gekeken worden om daar bepaalde acties te ondernemen, om extra screening toe te voegen bij aanvragen van onderzoekers die gelieerd zijn met dergelijke landen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Als het over de schreef gaat, lijkt het me inderdaad logisch dat we naar analogie met bijvoorbeeld Rusland en Wit-Rusland, daar ook aandacht voor hebben in de voorbeelden vanuit Saoedi-Arabië. Die vraag kan inderdaad via onze regeringscommissaris meegenomen worden in de raad van bestuur van het FWO.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe samenwerking voor duurzamere productie van computerchips bij imec – 2845 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Onderzoekscentrum imec kondigde op 16 mei aan dat het actief gaat samenwerken met drie van 's werelds grootste chipfabrikanten – GlobalFoundries, Samsung Electronics en TSMC – om een duurzamere productie van computerchips mogelijk te maken. De samenwerking past binnen het SSTS-duurzaamheidsprogramma (Sustainable Semiconductor Technologies and Systems) dat in 2021 door imec boven de doopvont werd gehouden en dat de hele waardeketen

van de globale chipindustrie samenbrengt om de ecologische voetafdruk ervan te verminderen.

Imec is het enige onderzoekscentrum ter wereld dat het volledige ecosysteem van chipfabrikanten, chipdesigners en toestelbouwers samenbrengt om de nieuwste computerchips te ontwikkelen. Dat resulteert in unieke inzichten voor elk van de stappen die doorlopen moeten worden om die chips te bouwen. Daardoor is imec ideaal geplaatst om de chipindustrie beter te informeren over de milieu-impact van de keuzes die gemaakt worden tijdens de ontwerpfasen van de volgende generaties microchips. Dat is de kern van imecs SSTS-duurzaamheidsprogramma.

Minister, hoe zult u deze open innovatie gericht op duurzaamheid vanuit uw beleid ondersteunen?

Op welke manier behoudt imec zijn strategische en onafhankelijke positie in dit ecosysteem? Zijn er naast de voordelen ook risico's, bijvoorbeeld op het vlak van kennisveiligheid?

Heeft deze samenwerking gevolgen voor de positie van imec bij de verdere uitrol van de European Chips Act? Wat is de stand van zaken van de werkzaamheden van de Europese Commissie rond deze Chips Act en de financieringsstromen die daarin zullen worden voorzien?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het SSTS-programma van imec is vormgegeven zoals de meeste onderzoeksprogramma's die imec samen met de industrie uitvoert: volgens hun bekende open innovatiemodel. Dit model laat O&O-samenwerking (onderzoek en ontwikkeling) toe, gebaseerd op gedeelde kosten en risico's, terwijl expertise en intellectuele eigendom (intellectual property of IP) samengebracht worden voor meer kritische massa. Wereldwijd is deze formule erkend als een van de meest succesvolle internationale samenwerkingsmodellen voor de ontwikkeling van toekomstige generieke of herbruikbare technologieën in snel evoluerende technologiedomeinen.

Vanuit het beleid wordt deze aanpak eerder indirect ondersteund via de jaarlijkse Vlaamse subsidie aan imec. Het basisonderzoek dat aan de grondslag lag van het SSTS-programma, werd ook deels gefinancierd met subsidiemiddelen die imec van de Vlaamse overheid via het convenant de voorbije jaren ontving, maar voor het SSTS-programma zelf is geen specifieke steun van de Vlaamse overheid voorzien.

Imec behoudt zijn strategische en onafhankelijke positie in het SSTS-programma, net zoals in al zijn andere onderzoeksprogramma's. Dezelfde strikte afspraken rond IP worden hier gevolgd als in die andere onderzoeksprogramma's. Dat houdt onder andere erg duidelijke afspraken in rond het afschermen van welke resultaten gedeeld worden tussen de partners, en welke resultaten eigendom zijn van welke partners.

Imec heeft ook decennialange ervaring met het vormgeven van onderzoeksprogramma's op deze manier. De partners van imec kunnen suggesties doen voor de inhoud van het programma, maar het is uiteindelijk imec dat zelf de inhoud van het programma definieert en stuurt. Op die manier houdt imec de hand in het onafhankelijk en strategisch aansturen van het programma voor alle spelers in de waardeketen.

De samenwerking in kader van imecs SSTS-programma is inderdaad erg beloftevol en versterkt nogmaals de positie van imec als wereldspeler en expert op het vlak van de volgende generatie duurzame chiptechnologieën.

Die sterke nadruk op duurzaamheid vind je ook in de Europese Chips Act: duurzaamheid is een essentiële component daarbinnen. Meer nog, duurzaamheid is een

noodzakelijke voorwaarde in de toekomstige projecten, zoals dat ook in de Europese regelgeving is opgenomen. De 'pilot line' van imec kan daar op termijn effectief in passen.

Imec zal zonder twijfel een belangrijke rol spelen binnen de eerste pijler van de Europese Chips Act. Voor de financiering van de activiteiten binnen deze eerste pijler worden er budgetten verschoven van bestaande EU-programma's en -instrumenten, zoals Horizon Europa en het programma Digital Europe, en zullen deze budgetten ter beschikking worden gesteld via het traditionele oproepensysteem waaraan ook Vlaamse spelers zoals imec kunnen deelnemen. Maar we moeten momenteel niet op de zaken vooruitlopen: de vooruitzichten zijn gunstig, maar pas in het najaar zal daarover meer duidelijkheid komen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): We mogen soms wat meer onze trots uitspreken voor het feit dat we zo'n fantastisch instituut op eigen bodem hebben, zeker in zo'n strategische sector als de chipsector – denk maar aan de schaarste tijdens corona of een potentieel conflict in Taiwan. Dankzij investeringen in het verleden hebben we ervoor kunnen zorgen dat we nu zo'n instituut op onze bodem hebben. Het brengt ook heel wat jobs met zich mee, alsook innovatie en ga zo maar door.

Dat die speler net hier duurzaamheid hoog in het vaandel kan dragen en daar extra acties rond kan ontwikkelen in een volledig uitgewerkt ecosysteem, is ook niet toevallig. De toekomst zal duurzaam zijn of ze zal niet zijn. Dat we kunnen nadenken over duurzame chips, minder energieverbruik, en daar van in de ontwerp- en conceptfase aan kunnen deelnemen, is iets wat we moeten koesteren en stimuleren. Imec heeft ook een hogere dotatie gekregen om die richting verder te bewandelen.

In die zin baart iets me – hopelijk onterecht – zorgen. De Europese Chips Act is nu in werking getreden, tegen 2030 wil de EU een marktaandeel van 20 procent en ze plant een investering van 43 miljard euro. Het is van groot belang dat we die middelen ook richting Vlaanderen kunnen halen. Ik hoop dat het in het grote Europa niet plots de mastodonten zijn die op basis van een aantal belangen inzake werkgelegenheid of andere doelstellingen het laken uiteindelijk naar zich toetrekken. Mijn oproep naar u toe is dan ook om ervoor te zorgen dat op alle niveaus het signaal wordt gegeven dat imec een vooraanstaande positie kan en wil spelen. We moeten er alles aan doen om ervoor te zorgen dat de vele middelen die Europa gaat investeren, ook naar imec kunnen komen, voor de bouw van duurzame, toekomstgerichte chips in een volledig uitgewerkt en ingebed ecosysteem.

De voorzitter: Ik denk dat we ons daar allemaal bij kunnen aansluiten.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van de gemeenschapsdienst in Vlaamse steden en gemeenten – 2725 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van de gemeenschapsdienst – 2758 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Mijn vraag gaat over de gemeenschapsdienst. Zoals jullie allemaal weten, is dat voor Open Vld toch een belangrijke maatregel, die nu volop in de steigers staat en volop moet helpen om meer mensen die al langdurig werkzoekend zijn, langer dan twee jaar, opnieuw richting arbeidsmarkt te krijgen, natuurlijk passend in onze algemene strategie om meer mensen aan het werk te krijgen en iets te doen aan de krapte op onze arbeidsmarkt.

Die gemeenschapsdienst is ingevoerd en er is nu een oproep geweest naar alle steden en gemeenten om plaatsen te voorzien. Want we rekenen natuurlijk op die lokale besturen om voldoende plaatsen te voorzien voor gemeenschapsdienst.

Nu, wat blijkt uit een artikel van De Standaard van 19 mei? Daar stond in dat er op dat moment nog slechts 48 Vlaamse steden en gemeenten te kennen hebben gegeven om in te tekenen op de subsidiemogelijkheid die ze daarvoor krijgen, en dus plaatsen te voorzien. Dat is natuurlijk niet veel; dat gaat over ongeveer een op de zes gemeenten. En we wisten in het verleden al dat er een wat aarzelende start was. We hebben het daar ook al eens over gehad in de plenaire vergadering, als ik mij niet vergis. Ik had toen onder andere ook de suggestie gedaan om gezamenlijk in te tekenen via een samenwerkingsverband.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) is minder pessimistisch. Zij zeiden in een reactie dat het wellicht wel zal oplopen tot een 72-tal gemeenten in Vlaanderen. Dat is dan toch ongeveer een op de vier. Nu, dat is voor mij voldoende aanleiding om toch enkele vragen te stellen over de gemeenschapsdienst, minister.

Kunt u een actuele stand van zaken geven over het aantal steden en gemeenten die zich intussen hebben aangemeld, of op het punt staan, voor gemeenschapsdienst? Over hoeveel gemeenten gaat het? Misschien hebt u ook een indicatie van het aantal plaatsen? Want er zijn een viertal categorieën, van small tot XL. Over hoeveel plaatsen zou het gaan?

Ziet u trends in het profiel van de steden en gemeenten die zich hebben ingeschreven en die, omgekeerd, misschien wel wat weigerachtig staan tegenover de gemeenschapsdienst? We moeten daar niet flauw over doen: dat wordt door sommigen wat weggezet als dwangarbeid, geheel ten onrechte, maar goed.

Welke initiatieven hebt u al genomen of bent u nog van plan te nemen om steden en gemeenten te stimuleren om zich alsnog in te schrijven voor de uitrol van de gemeenschapsdienst?

Is er al onderzoek gedaan naar de struikelblokken, los van ideologische redenen? Zijn er misschien andere, meer praktische struikelblokken waarom gemeenten toch treuzelen om zich in te schrijven? Kunt u daar nog iets aan doen?

Wordt er ook vanuit VDAB actie ondernomen om steden en gemeenten over de streep te trekken?

Tot slot herhaal ik toch een beetje mijn vraag, mijn suggestie: hoe zit het met het idee om gemeenten toe te staan om via een samenwerkingsverband in te tekenen? Want ik weet uit contacten die ik heb, dat vooral kleinere gemeenten, die vaak weinig werkzoekenden hebben, misschien wel wat aarzelen om zelf heel die taak op zich te nemen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik wil daar een beetje op voortbouwen. Ik ben een beetje teleurgesteld. Er zijn 61.318 mensen die na twee jaar nog altijd werkloos zijn. Dat is dus wel degelijk een serieuze problematiek, die werkloosheid na twee jaar. Wij hebben via de gemeenschapsdienst een instrument gebouwd dat voorziet dat

lokale besturen die mensen, samen met VDAB, kan inzetten voor twee halve dagen, tot maximaal twee volle dagen per week, gedurende maximaal zes maand. Dat heet gemeenschapsdienst, en het doel is om de competenties van die mensen te versterken, om hen dichter richting arbeidsmarkt te brengen.

En tenzij ik mij vergis, stellen we vast dat slechts 72 gemeenten een projectvoorstel hebben ingediend. Ik vind dat niet zo veel, op driehonderd gemeenten in Vlaanderen, zeker gelet op de problematiek, en gelet op de nood aan mensen. Dan vind ik dat eigenlijk schandalig weinig. Die oproep is dan nog eens verlengd geweest.

Hoe komt het volgens u, minister, dat er maar zo weinig gemeenten daarop ingetekend hebben? Wat gaan we doen om ervoor te zorgen dat er meer gemeenten daarop gaan intekenen?

Wanneer gaat het eerste traject van gemeenschapsdienst van start? Er zijn wel degelijk trajecten goedgekeurd.

Hoeveel trajecten zijn er voorzien voor 2023?

In het verleden hebben we al gepleit voor vrijwilligerswerk als traject naar werk. Vivaldi zou ervoor zorgen dat wij de autonomie hebben om mensen vrij te stellen. Als ze vrijwilligerswerk doen, is dat al in orde.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Op dit ogenblik zijn er 76 gemeenten die hebben ingetekend. Dat is iets meer dan 72. Ze kunnen dat nog doen tot 15 juli. We verwachten dat het richting een op de drie gemeenten zal gaan, maar dat kan natuurlijk altijd nog meer zijn. Op dit ogenblik betekent dat dat er 702 werkplekken worden opgesteld in het kader van de gemeenschapsdienst. Er is niet echt een duidelijke trend te zien welke steden en gemeenten wel of niet zouden indienen. Zowel de grote als de kleine lokale besturen dienen op dit ogenblik in. Er is dus niet echt een trend zichtbaar dat enkel de grote lokale besturen daaraan zouden meewerken. Het is heel divers.

Er zijn verschillende initiatieven genomen om die oproep bekend te maken. Dat is natuurlijk belangrijk voor zo'n nieuwe oproep. Op de eerste plaats werd er een online infosessie georganiseerd over de oproep. Daar is ook een webinar ter beschikking voor gesteld. De regisseurs voor werk en sociale economie werden opgeleid om lokale besturen die dat wensen, te ondersteunen bij het indienen. We hebben een infosessie gegeven over het gebruik van de ESF-applicatie (Europees Sociaal Fonds) waarin dossiers moeten worden ingediend. We voorzien ook antwoorden op de FAQ's.

De VVSG zette actief in op de communicatieronde bij de oproep, net zoals de netwerkmanagers lokale besturen van VDAB. Er zijn dus heel wat initiatieven geweest om die oproep rond gemeenschapsdiensten kenbaar te maken, zowel via het kanaal van onze administratie als via de kanalen van de VVSG en VDAB, om lokale besturen te motiveren een project in te dienen. Verder is de oproep verlengd tot en met 15 juli, om nog meer lokale besturen de kans te geven om een project in te dienen.

Bij aanvang was vooral het tijdig verkrijgen van een beslissing van de gemeenteraad of het schepencollege het voornaamste struikelblok om in te dienen. We zien nu dat het aantal ingediende projecten wel in stijgende lijn gaat. In maart hadden we er maar drie, in april waren dat er 29, en in mei zijn het er al 44. Ik hoop dat dat erop wijst dat, wanneer men voldoende tijd krijgt om zich daarop voor te bereiden, goed na te gaan wat het is, en werkplekken te zoeken, het aantal stijgt. Als het aan dit tempo blijft stijgen, zullen we landen tussen honderd en 150 deelnemende gemeenten.

We hebben aan de VVSG de bijkomende vraag gesteld welke andere struikelblokken er zouden zijn. Daar kwamen een aantal elementen bij aan bod. Een daarvan was het imago van de gemeenschapsdienst bij sommige lokale politici. Daarnaast was er soms een laag draagvlak bij de lokale interne diensten. Die interne diensten wegen namelijk af hoeveel extra workload dat met zich mee zou brengen in combinatie met andere maatregelen. Dan wordt er verwezen naar artikel 60, de wijkwerken. Soms is er ook sprake van projectmoeheid bij lokale besturen. Ik denk dat het vandaag bij heel wat lokale besturen alle hens aan dek is, crisis na crisis. Dan neemt de druk bij hen ook toe.

We blijven lokale besturen verder informeren. We doen er alles aan om zowel het indienen als de deliverables in de oproep zo laagdrempelig mogelijk te houden. In de oproep zijn er ook verschillende formules voorzien, zodat zowel de grote als kleine besturen daar vlot een gepast aanbod uit kunnen kiezen. Op die manier is het heel eenvoudig voor lokale besturen om werkplekken ter beschikking te stellen, en daar de nodige financiële ondersteuning voor te krijgen.

Hen verplichten tot het indienen van een project, en zo voor een opstartfinanciering kiezen, kunnen we niet. Weet dat het lokale besturen buiten de oproep vrij staat om stageplekken ter beschikking te stellen van de GLOW-partners (Groeien en Leren op de Werkvloer). De GLOW-partners werken vaak ook in andere projecten samen met lokale besturen, en zijn dus geen vreemden van elkaar.

Het eerste project, die gemeenschapsdienst, is dus eind maart goedgekeurd. Daarom is het nog wat te vroeg om te zeggen hoeveel trajecten er dit jaar effectief zullen starten. Met de projecten die nu zijn ingediend, worden er dus 702 extra plaatsen aangeboden. We zetten nu verder in op het ondersteunen en informeren van de GLOW-partners. VDAB neemt hierin in de lead, maar doet dat in nauwe samenwerking met de VVSG. Die GLOW-partners zijn belangrijke partners om de gemeenschapsdienst verder uit te rollen.

We blijven ervan overtuigd dat het aanpassen van die lopende oproep alleen voor verwarring zou zorgen op het terrein. We zien dat het nu duidelijk wordt waarover het gaat. Maand na maand zien we steeds meer lokale besturen die blijven intekenen. We zouden dat toch nog even willen aanhouden. Als het aan dit ritme blijft toenemen, zou het weleens richting een op de twee gemeenten kunnen gaan die deelneemt. Ik wil niet te voorbarig zijn, maar we zien toch duidelijke sprongen. We hopen dat dat zijn positief effect de komende week nog zal laten zien.

Uit de eerste bevraging van de VVSG over potentiële struikelblokken, valt op dat ze zich niet situeren op het vlak van de techniciteit van de oproep, maar eerder op het vlak van het draagvlak zelf voor de uitrol van de maatregel. De oproep aanpassen is daar alvast geen oplossing voor. VDAB en de VVSG deden wel een eerste oefening met betrekking tot het versterken van wijkwerken. Wat de specifieke vraag daarover betreft, collega Ronse, komt uit die oefening onder andere een beperkte uitbreiding van gebruikers van wijkwerken naar voren alsook enkele optimalisaties van het systeem vanuit het inspectierapport van 2022. De oefening wordt momenteel verder geconcretiseerd. Zo dadelijk gaan we nog dieper in op uw vraag om uitleg over wijkwerken.

Collega Ronse, u vraagt tot slot nog naar de uitbreiding van de mogelijkheid om vrijwilligerswerk als een stap in het traject naar werk te zien. Dat is een van de voorstellen die we hebben voorgelegd in het kader van het asymmetrische beleid. Op federaal niveau is men daarmee aan de slag en worden er op dit ogenblik adviezen ingewonnen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, minister. Ik noteer dus 76 op dit moment al, en dat u hoopvol bent dat we alvast de grens van honderd gaan halen en dat u droomt van 150. Ik droom graag met u mee. We zullen het blijven opvolgen. Er zijn toch wel enkele bekommernissen. Collega Ronse heeft het ook al gezegd.

Een op de drie werkzoekenden, dat is afgerond 60.000, is vandaag in Vlaanderen langer dan twee jaar zonder werk. Ik heb onlangs nog detailcijfers opgevraagd. Het blijkt dat 30.000 daarvan al langer dan vijf jaar werkzoekend zijn en dat zelfs tien-duizend Vlamingen langer dan tien jaar werkzoekend zijn. Het is duidelijk dat – en dat hebben we ook gezien in diezelfde cijfers – VDAB toch minstens de indruk geeft veel van die mensen te hebben opgegeven voor de arbeidsmarkt. Zij die meer dan vijf jaar werkzoekend zijn, laat staan meer dan tien jaar, krijgen nog amper sollicitatie-opdrachten. Het is heel duidelijk voor ons: willen we toch nog proberen een deel van die mensen aan de slag te krijgen, dan moeten we naar een andere aanpak gaan.

We geloven heel sterk in het belang van de gemeenschapsdienst om die mensen toch weer aansluiting te laten vinden bij de arbeidsmarkt. Dat moet, voor alle duidelijkheid, passen in een globaler traject. Het is niet enkel de bedoeling om die mensen een of andere taak te laten uitvoeren, maar het moet passen in een totaal-begeleiding door VDAB.

Ik maak me op drie punten toch nog wat zorgen en ik hoop op meer verduidelijking daarover.

Eén: wat gaan we doen met langdurig werkzoekenden in gemeenten die niet meedoen, die geen eigen plaatsen hebben voorzien? Wordt een werkzoekende in zo'n gemeente dan tewerkgesteld in een andere gemeente? Is daar duidelijkheid over? Kunt u daar nog iets over zeggen? We moeten natuurlijk vermijden dat we naar een activering in twee snelheden gaan, afhankelijk van waar je woont.

Twee: we weten dat er in de GLOW-tender tienduizend trajecten voorzien zijn, maar die gaan niet allemaal naar de gemeenschapsdienst. U spreekt op dit moment van 702. Zal dat worden opgevolgd? Zullen we voldoende plaatsen hebben? Het hangt natuurlijk af van de gemeenten, maar gemeenten die al zijn ingestapt, zouden misschien kunnen overwegen om op termijn van een small naar een medium, large of extra large te evolueren, om op die manier te vermijden dat er weinig van die tienduizend effectief voor gemeenschapsdienst zijn.

Drie: draagvlak is een van de redenen waarom gemeenten twijfelen – dat zei u al – om al dan niet mee te stappen. In sommige gevallen, bijvoorbeeld de stad Antwerpen, werd die twijfel weggenomen. Ik las ook allerhande artikels van schepenen die zegden dat ze er nooit aan zouden meedoen, maar een beetje later heeft de stad dan toch beslist om het te doen. Soms kan draagvlak vanzelf komen, en dat juichen we natuurlijk alleen maar toe. Maar mijn vraag is of er ook draagvlak is binnen de VDAB. Want natuurlijk, VDAB zal beslissen of iemand een gemeenschapsdienst zal doen of niet. Ook daar moeten we erover waken dat dat zoveel mogelijk uniform wordt beslist en niet afhangt van de al dan niet goodwill van de betrokken bemiddelaar. Ook daar is mijn vraag hoe zal worden opgevolgd en bewaakt dat het niet afhangt van de consulent of de bemiddelaar of je gemeenschapsdienst moet doen of niet.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het zijn er 76, en 702 trajecten. Als je dat afzet tegen de meer dan 61.000 mensen die al langer dan twee jaar 'aan de dop staan', als je dat afzet tegen het massale aantal openstaande vacatures, dan vind ik dat om droevig van te worden. Zeker omdat we horen van onze Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, minister Somers, dat steden en gemeenten staan te trappelen om mee te werken aan die activering. Ik ben blij dat de stad waar ik bestuur, Kortrijk, er met veel enthousiasme aan meedoet.

Ik denk persoonlijk, minister, dat het niet aan projectmoeheid ligt bij interne diensten, maar dat we dit vanuit de Vlaamse Regering nog voluntaristischer aan de man moeten brengen bij steden en gemeenten. Het zou goed zijn als u de komende maand, uzelf en uw kabinet, persoonlijk alle gemeenten die nog niet hebben ingetekend, contacteert, 'one to one', en hen overtuigt om daaraan mee te doen. Dit is echt een kans. Als we zoveel mensen die al langer dan twee jaar 'doppen' een traject kunnen aanbieden om twee halve dagen of twee volle dagen per week te gaan werken, dan is dat iets wat we niet mogen laten liggen. Dit momentum moeten we grijpen. De mensen verwachten dat ook van ons. Ik hoop dat daar een serieuze tand wordt bijgestoken en dat we niet gewoon gaan wachten tot 15 juli op wat er nog gaat binnenkomen.

Ik ben wel echt geschokt over dat vrijwilligerswerk. Ik herinner mij dat minister Crevits mij nog de mantel uitveegde in de plenaire vergadering, toen ze nog minister van Werk was. Ze zei: "Zie je wel dat dat asymmetrische beleid werkt? We mogen nu zelf beslissen over het vrijstellen van mensen als ze vrijwilligerswerk doen." En ik hoor dat dat nu nog altijd niet rond is. We zijn nog aan het wachten op adviezen. Wat is dat nu? We zitten hier elke commissievergadering opnieuw samen, om eigenlijk te horen dat er nog niets veranderd is. Dit is echt bijzonder frustrerend. Dit is nu een totaal niet ideologisch gekleurde vraag. Ik hoop dat dat de volgende keer dat ik erom vraag, in orde is. Mijn boosheid is niet op u gericht, maar wel op Vivaldi. Alstublieft, mensen. We worden hier echt voor de zot gehouden. Dit is echt niet meer oké.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Ik begrijp het enthousiasme van de collega's, maar als we straks een op de drie gemeenten meekrijgen in een eerste oproep rond een nieuw instrument, vind ik dat dat eigenlijk een zeer groot succes is. Ik denk dat er nog maar weinig projectoproepen zijn geweest vanuit VDAB of gelijk welke Vlaamse administratie die in één keer een op de drie gemeenten konden overtuigen.

En ik moet u iets bekennen: de gemeente Kruisem zit daar nog niet bij, om de eenvoudige reden – en ik heb daar volgende week intern een overleg over – dat ons afdelingshoofd Sociale Zaken zei dat we een opportuniteit zien, maar dat uit een bevraging bij onze eigen interne diensten inderdaad een zekere moeheid blijkt voor dergelijke projecten. We hebben al wel wat ervaring met werkervaringsprojecten en men heeft niet altijd veel zin om daar tijd en moeite voor te doen om daar de gepaste opvang en begeleiding bij te gaan voorzien. En we hebben niet zo heel veel werkzoekenden die daarvoor in aanmerking komen op ons grondgebied. Dat is ook een analyse in veel Vlaamse gemeenten, ook in Kruisem. Ik ga ervan uit dat Kruisem nog bij die 76 zal komen, maar het zal een beperkt volume zijn, om de simpele reden dat er maar een beperkte vraag is op lokaal niveau.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk ook, zoals collega Bothuyne zegt, dat het geen slecht of dramatisch laag aantal is. We moeten de periode tot 15 juli afwachten. Als het aan dit ritme blijft toenemen, verwacht ik nog wel een aantal gemeenten die zullen aansluiten. Het is een maatregel die effectief de competenties van die specifieke groep moet versterken om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen en alle drempels die daar nog zijn, weg te nemen. Daar zijn we allemaal van overtuigd. Maar het is natuurlijk niet de enige maatregel die we voor die groep inzetten. Ik denk ook niet dat dat door jullie zo bedoeld wordt. Het is een belangrijke nieuwe maatregel, maar niet de enige maatregel om met langdurig werkzoekenden aan de slag te gaan.

Het verschil tussen lokale besturen stellen we ook wel vast. Dat is ook aangegeven door de VVSG. Waar de problematiek minder groot wordt ervaren, is er ook minder appetijt.

Technisch kan het inderdaad dat je naar een andere gemeente gaat, als het in je eigen gemeente niet wordt aangeboden. Dat kan zeker.

Er is bij VDAB zeker veel draagvlak voor. Zij zijn verantwoordelijk voor de instroom naar de GLOW-partners. Het is de GLOW-partner die uiteindelijk beslist. Het is belangrijk om die nuance te maken.

Aanstaande dinsdag brengen we het thema nog eens onder de aandacht. U weet dat wij heel sterk inzetten op de versterkte samenwerking, die sterke as tussen VDAB en lokale besturen, om daar veel meer tot een geïntegreerd verhaal te komen. Volgende week hebben we dus de werkgelegenheidsconferentie, samen met collega Somers, waar het thema die versterkte samenwerking met de lokale besturen is om niet-beroepsactieve Vlamingen te kunnen activeren. Er zijn vijfhonderd mensen ingeschreven. Dat is dus een ideaal moment om de gemeenschapsdienst ook nog eens op tafel te leggen en dat thema aan te kaarten. Het is natuurlijk het lokale beleid dat daar uiteindelijk een keuze moet maken, maar meer dan ooit zullen we geen kans onbenut laten om lokale besturen mee onder de arm te nemen en te stimuleren om een lokaal ecosysteem rond werk te installeren en iedereen die vandaag nog niet aan de slag is, alle kansen te geven, omdat we al die talenten nodig hebben, en om daar hun rol als lokaal bestuur ook in op te nemen.

Het verhaal van het asymmetrische beleid en de vrijwilligers tot slot kan inderdaad nog eens mee op de agenda, ook volgende week, binnen de Interministeriële Conferentie Werk.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Wij geloven heel sterk in die gemeenschapsdienst. Het zou echt zonde zijn als we dat niet de kans geven om zich te bewijzen. Ik denk dat we er alles aan moeten doen om het die kans te geven. Dat is in de eerste plaats een opdracht voor de gemeenten. Ik ga er voor een stuk in mee: als we er nu al in slagen om een op drie gemeenten te bereiken, dan is dat zeker geen drama. Natuurlijk weten we dat dat maar over een duizendtal plaatsen zal gaan. Het zal misschien van zevenhonderd naar duizend gaan. Als je weet dat er 60.000 mensen langer dan twee jaar werkloos zijn, dan weet je dat er nog groeimarge is. Ik druk me daar voorzichtig in uit.

Ten tweede moeten we er ook alles aan doen om het ook te gebruiken, als men daarmee aan de slag gaat. U zegt dat er zeker draagvlak is bij VDAB. Ik wil dat gerust geloven, maar ik denk dat we dat ook goed moeten opvolgen. Ik reken erop dat er ook binnen VDAB duidelijke regels en richtlijnen komen, dat het uniform wordt gedaan, en dat het niet afhangt van de consulent of die al dan niet gemeenschapsdienst inschakelt. Het is cruciaal om gemeenschapsdienst op die manier alle kansen te geven. We zullen dat echt nodig hebben.

Er is één vraag waar u niet op geantwoord hebt, minister. Mijn laatste vraag ging over het idee om meerdere gemeenten samen te laten indienen. Ik weet dat dat op dit moment niet kan, maar zoals de voorzitter aangaf, vragen veel kleinere gemeenten zich af of het al die moeite wel waard is, want ze hebben misschien maar een honderdtal werkzoekenden op hun grondgebied. Als verschillende kleinere gemeenten samen projectvoorstellen kunnen indienen en de werklast kunnen verdelen, zouden we misschien nog meer gemeenten over de streep kunnen trekken. Ik zou echt willen aandringen om die piste grondig te bekijken, om op die manier hopelijk van honderd richting 150 en misschien zelfs tweehonderd gemeenten te gaan.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ben normaal altijd heel optimistisch en positief ingesteld, maar ik hoor u, voorzitter, en collega Ongena nu voorzichtig positief zeggen dat we al een op drie gemeenten bereiken. Ik ben dat niet. De krapte op de arbeidsmarkt is iets waar we met zijn allen wekelijks vragen over stellen. Het komt elke dag in de krant. Dit is nu eens een heel concreet instrument, hapklaar voor gemeenten, om 61.000 mensen die langer dan twee jaar 'aan de dop zitten', effectief werkervaring te geven, een basisbaan aan te bieden, collega Verbeurgt, van twee halve dagen tot twee volle dagen per week, gedurende zes maanden. *(Opmerkingen van Thijs Verbeurgt en Robrecht Bothuyne)*

Collega Ongena is in de congresverslagen gedoken, en ik heb gelezen dat die basisbaan toch niet verplicht zou worden aangeboden. Maar die gemeenschapsdienst is dus een fantastisch instrument om de kloof te dichten tussen mensen die niet werken – twee jaar al 'aan de dop' – en mensen die werken. Ik vind het eigenlijk een gemiste kans. Ik hoop echt dat we op 15 juli kunnen aankondigen dat er tweehonderd gemeenten meedoen. Ik vind het idee om het op de werkgelegenheidsconferentie te brengen een goed idee.

Ik ging nu ook effectief voorstellen om gemeenten samen te laten indienen. Ik kan me zelfs voorstellen dat dat niet enkel voor de kleintjes interessant is. Wij met Kortrijk hebben een voorstel ingediend. Maar wij werken ook samen in W13, een samenwerkingsverband tussen de bijzondere comités, waar ook heel veel dingen rond activering worden gedaan. Eigenlijk had W13 ook perfect kunnen indienen. Daar zitten ook veel kleine gemeenten in. Dat zou ideaal geweest zijn. Ik wil zeker ook van dit spreekmoment gebruik maken om u, minister, op te roepen om het mogelijk te maken dat verschillende gemeenten samen mogen indienen.

Dat brengt ons nog eens bij het feit dat veel van onze gemeenten veel te klein zijn om basistaken uit te voeren. Ik denk dat we op het vlak van fusies en grootschaligheid bij gemeenten ook nog een serieuze weg af te leggen hebben.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de budgetten voor aanvullende diensten en het statuut van lokale diensten-economieorganisaties
– 2799 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de werkbelevingsdag DUOday en het individueel maatwerk
– 2840 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de werkbelevingsdag DUOday
– 2860 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Het is onder de radar gebleven, maar op ons congres was er heel veel aandacht voor maatwerk, onder andere voor het uitbreiden van de aantal plaatsen in het maatwerk. Eind juni 2023 start individueel maatwerk. Dat is een belangrijke stap vooruit voor de inclusie van personen met een beperking op onze arbeidsmarkt. Maar het is cruciaal dat dat goed wordt geïmplementeerd. Al geruime tijd uit onze fractie haar bezorgdheid over de toekomst van de lokale

diensteneconomie (LDE), en hoe zij haar maatschappelijk nuttige taken kan voortzetten binnen het kader van individueel maatwerk. De minister heeft hier ook een kader voor voorzien door extra middelen te geven via aanvullende diensten om het wegvallen van de SINE-premie (sociale inschakelingseconomie) te compenseren. Daarnaast zou er ook sprake zijn van een specifiek statuut voor LDE-organisaties binnen individueel maatwerk.

Wij horen van lokale besturen en LDE-organisaties dat er nog steeds geen duidelijkheid is over hoe de middelen voor de aanvullende diensten precies verdeeld zullen worden onder de lokale besturen, waardoor ze ook niet weten hoeveel middelen ze zullen krijgen. Dit zorgt voor onzekerheid bij de LDE-organisaties die hun werking willen voortzetten onder individueel maatwerk, maar voor een deel afhankelijk waren van SINE-middelen. Omdat individueel maatwerk al van start gaat begin juli, zit er wel wat haast achter. Daarnaast horen wij dat er een specifiek statuut in de maak is voor die voormalige LDE-ondernemingen binnen individueel maatwerk.

Wat is de stand van zaken van de verdeelsleutel van de middelen voor aanvullende diensten? Indien dit rond is, kan dit meegedeeld worden? Indien niet, wanneer zullen LDE-organisaties duidelijkheid krijgen over hoe ze hun werking kunnen financieren? Komt er ook een alternatief statuut voor LDE-organisaties binnen individueel maatwerk? Is hier al een concreet voorstel voor?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): We weten allemaal dat personen met een beperking het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt. De werkzaamheidsgraad ligt onder de 50 procent. Daarmee laten we talenten liggen. De minister maakte gebruik van deze dag om werkgevers warm te maken voor het individueel maatwerk, dat vanaf 1 juli 2023 van start gaat.

Op 25 mei 2023 vond, zoals in twaalf andere Europese landen, de DUOday plaats. Het Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB) is de drijvende kracht achter de DUOday en werkt samen met partners zoals UNIZO, de Vereniging voor Social Profit Ondernemingen (Verso), VDAB, Voka en de Werkplekarchitecten. Dit jaar nemen 203 verschillende bedrijven deel, met in totaal 321 unieke werkvloeren.

Tijdens DUOday vormen personen met een beperking of gezondheidsprobleem een duo met een werknemer in een bedrijf. Werkzoekenden krijgen de kans om hun talenten te tonen en kunnen hun beeld van een specifieke baan toetsen aan de werkelijkheid. Bedrijven en hun werknemers ontdekken op hun beurt de mogelijkheden van deze werkzoekenden en maken kennis met het dienstverleningsaanbod.

Op welke manier kan de DUOday worden ingeschakeld om het individueel maatwerk systematisch te promoten? Kan het principe worden veralgemeend, om zo meer werkgevers in contact te brengen met personen met een beperking? Het individueel maatwerk gaat van start vanaf 1 juli 2023. Staat alles in de steigers om vanaf 1 juli effectief van start te gaan? Welke uitdagingen of knelpunten zijn er nog? Kan de transitieperiode worden afgerond? Is de inkanteling van de maatwerkafdelingen, SINE, LDE en de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP) binnen het individueel maatwerk geregeld? Is VDAB klaar om vanaf 1 juli de indicering te organiseren?

Hoeveel externe dienstverleners voor de begeleiding op de werkvloer zijn er momenteel erkend? De Vlaamse Regering kent voor de periode van 1 juli 2023 tot en met 31 december 2023 in totaal 4,24 miljoen euro toe aan de lokale besturen voor de organisatie van het aanvullende lokaal dienstenaanbod. Wat is de doelstelling van deze maatregel? Er wordt een lanceringsevent en een brede communicatiecampagne naar werkgevers gepland na de zomer. Minister, kunt u al wat meer informatie geven over de concrete uitwerking?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, u weet dat een inclusieve arbeidsmarkt me nauw aan het hart ligt. Ik stel dan ook graag deze vraag over DUOday in deze commissie. Op 25 mei vond voor de veertiende keer DUOday plaats. Deze sensibiliseringsactie, waarvan GTB de hoofdorganisator is, brengt bedrijven en werkzoekenden met een beperking dicht bij elkaar. Ook UNIZO, Verso, VDAB, Voka en de Werkplekarchitecten verlenen hun medewerking. Er namen 203 verschillende bedrijven deel, goed voor 321 werkvloeren. Tijdens DUOday vormt een werknemer binnen een bedrijf of organisatie op die dag een duo met een werkzoekende met een ondersteuningsnood. De werkgever maakt kennis met de vaardigheden, de inzet en de mogelijkheden van deze werkzoekende en het dienstverleningsaanbod. De werkzoekende krijgt de kans om zijn of haar talenten te tonen en zijn of haar beeld over een bepaalde job te toetsen aan de realiteit. Het is inderdaad een mooie stap naar individueel maatwerk.

Minister, hoe evalueert u de veertiende editie van DUOday?

Qua spreiding van het initiatief merken we nog enkele witte vlekken, zoals de streek ten noorden van Gent, de Vlaamse Ardennen en de Westhoek. Mij was het initiatief ook helemaal niet bekend. Voorziet u extra inspanningen om deze actie, die een opstap kan zijn naar individueel maatwerk, ook daar verder ingang te doen vinden?

Hebt u zicht op het effect van de actiedag? Zijn er bijvoorbeeld cijfers over het aantal aanwervingen naar aanleiding van DUOday? We zijn optimistisch.

Deelnemende bedrijven geven met hun deelname aan DUOday alvast ook aan dat zij interesse hebben om op zoek te gaan hoe zij personen met een beperking aan het werk kunnen zetten. In hoeverre worden deze bedrijven nadien ook verder gestimuleerd en ondersteund om met individueel maatwerk aan het werk te gaan en verder meegenomen te worden in het opzetten van individueel maatwerk?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Op 1 juli van dit jaar treedt de regelgeving van het individueel maatwerk in werking. De transitieperiode wordt niet verlengd. Dat was ook niet de bedoeling of de afspraak.

De inkanteling van de VOP, SINE, LDE en maatwerkdelen in individueel maatwerk was al afgerond op regelgevend vlak, maar het was belangrijk om ook de LDE-organisaties en de maatwerkdelen voldoende tijd te geven om de strategische beslissing die ze moesten nemen – individueel maatwerk, al dan niet met overgangsmaatregel of collectief maatwerk – op een zorgzame manier te kunnen maken.

Wat betreft de begeleiding bij deze transitie, is het belangrijk dat de organisaties konden rekenen op een uitgebreide ondersteuning en een een-op-eencoaching vanuit onze administratie. Alle werkgevers die door een van de vier maatregelen gevat zijn, werden ondertussen al meermaals geïnformeerd over de nieuwe maatregel en de gevolgen voor hun dossier. Begin juli ontvangen zij nogmaals een brief vanuit onze administratie. Ondertussen zijn ook de nodige ministeriële besluiten voorhanden.

Wat de externe begeleiding betreft: de diploma's en opleidingen zijn gekend waar externe begeleiders aan moeten voldoen. Organisaties kunnen zich sinds 23 november 2022 laten erkennen als een externe dienstverlener voor de begeleiding van het individueel maatwerk. Uitzendkantoren en organisaties die personen ter beschikking stellen, kunnen een aanvraag indienen voor de bijzondere registratievoorwaarden.

Collega Claes, wat uw vraag naar de cijfers betreft: momenteel zijn er een vijftigtal organisaties erkend als externe dienstverlener voor de begeleiding op de werkvloer

in het kader van individueel maatwerk. De oproep blijft openstaan, zodat organisaties ook na de zomer, ook volgend jaar hun erkenning kunnen aanvragen. De lijst van de erkende begeleiders kunt u terugvinden op de website. Er wordt ook aan gewerkt om die op een zo klantvriendelijk mogelijke manier aan te bieden.

De criteria voor de indicering door VDAB zijn vastgelegd en VDAB heeft de nodige opleidingen georganiseerd voor het eigen personeel, maar ook voor partners die betrokken zijn bij individueel maatwerk. Ook bij GTB werden opleidingen georganiseerd.

Voor personen die reeds over een recht op de VOP beschikken, voorzien we een automatische omzetting naar advies individueel maatwerk. Die personen worden hier begin juli ook van verwittigd. Voor andere personen kan vanaf 1 juli een aanvraag voor indicering gedaan worden.

De applicatie om de aanvraag van werkgevers en zelfstandigen te ontvangen, zal vanaf maandag 3 juli beschikbaar zijn via de website van het Departement Werk en Sociale Economie (WSE). Op die manier kunnen we bij de opstart, indien nodig ook inhoudelijke en technische ondersteuning bieden.

Wat de communicatie betreft: de transitieperiode is ook gebruikt om te kunnen communiceren, niet enkel naar de organisaties en personen die betrokken zijn bij de maatregelen die inkantelen, maar ook naar nieuwe organisaties en personen die van de maatregel gebruik kunnen maken.

De website wordt nog steeds regelmatig geactualiseerd met nieuwe info. We voorzien ook nog bijkomend materiaal met de lancering van de maatregel eind juni, begin juli. De administratie zal ook aanwezig zijn op events die stakeholders organiseren.

Alles staat dus in de steigers om vanaf 1 juli van start te kunnen gaan. Vanuit onze administratie, het departement en VDAB is er wel heel hard gewerkt om dit mogelijk te maken. We durven te hopen dat de opstart op 1 juli zal slagen.

We nemen diverse initiatieven naar werkgevers, niet enkel naar de werkgevers die hebben deelgenomen aan DUOday, collega Vandromme. Vanuit VDAB en GTB worden werkgevers geïnformeerd over individueel maatwerk en kunnen ze verdere ondersteuning krijgen om inclusiever te ondernemen via de Werkgeversdienstverlening van GTB.

De regisseurs sociale economie en werk leggen lokaal verbanden tussen werkgevers, intermediairs, stakeholders. Via de sectorconvenanten en de intersectorale acties zetten we in op diversiteit en inclusie. Het is onder meer een verplicht decretaal thema in elk sectorconvenant. De consultants zijn dit voorjaar aan de slag gegaan rond preventie en werkbaar werk, dit najaar zetten ze in op het inclusief ondernemen. De intersectorale adviseurs zetten hiertoe acties op en de sectorconsultanten delen al hun ervaringen.

Tot eind 2023 lopen via het Europees Sociaal Fonds (ESF) de projecten inclusieve werkvloeren. Die zijn niet specifiek gericht op het stimuleren van individueel maatwerk, maar het maakt wel deel uit van die bredere aanpak om kwetsbare groepen vanuit de vraagzijde in ondernemingen duurzaam tewerk te stellen. Vanuit de ervaringen van die projecten werkt Europa aan een digitaal platform inclusieve ondernemingen, waar werkgevers inspirerende voorbeelden wordt aangereikt en waarmee ze in contact kunnen komen met een dienstverleningsaanbod om hun werkvloeren nog meer inclusief te maken. De organisaties zijn fysiek al een aantal keren samengekomen. In het voorjaar 2024 komt er een digitaal platform. We bereiden ook een nieuwe subsidieoproep voor, als vervolg op de zogenaamde oproep 500 wat betreft inclusieve ondernemingen, die in 2024 van start zal gaan. De partners van die ESF-projecten inclusieve werkvloeren, zoals UNIZO en Voka, zijn partner

van DUOday. Via deze weg zullen de organisaties in het kader van DUOday dus ook nog geïnformeerd kunnen worden.

Binnen de communicatiecampagne is een luik gericht op intermediairs, sociale partners en stakeholders. We ontwikkelen voor hen een communicatiepakket met flyers, beeldmateriaal en teksten die ze op maat van hun doelpubliek kunnen aanpassen en gebruiken.

We gaan in het najaar, de tweede helft van september 2023, een brede communicatiecampagne hebben. Deze campagne zal zich richten op werkgevers, zelfstandigen maar ook op burgers. Vanuit het departement werd een oproep gelanceerd, samen met een aantal stakeholders die bereid waren om die oproep te ondersteunen. We zochten werknemers met een beperking, hun werkgevers en zelfstandigen met een beperking die bereid zijn om het gezicht van de campagne voor individueel maatwerk te zijn. We hebben die kandidaten geselecteerd. We hebben daar zes duo's uit kunnen selecteren, om die verscheidenheid ook wel te kunnen tonen, zowel naar leeftijd, beroep als beperking. We hebben vernomen dat er vorige week een fotoshoot en opnames waren om die duo's in beeld te brengen. In de tweede helft van september worden de duo's voorgesteld.

Wat betreft de vragen van collega Claes en Vandromme, denk ik dat een initiatief als DUOday absoluut een meerwaarde is. Het creëert op een heel laagdrempelige manier een ontmoeting tussen mensen met een beperking en de werkplekken. Het is logisch dat de formule aanslaat. We zien dat ze inmiddels buiten Vlaanderen wordt overgenomen. Tegelijkertijd vind ik het spijtig dat het initiatief nog nodig is, dat het geen evidentie is om de competenties van een persoon te zien en voorbij de beperking te kunnen zien. Ik denk dat dat een heel grote uitdaging is vandaag, veel breder dan heel specifiek mensen met een beperking. Denk maar aan de ambitie om langdurig zieken meer kansen te geven op werk en veel sneller op het pad richting werk te zetten. Daarbij moeten we veel meer kijken naar de mens vanuit het perspectief wat de kansen en mogelijkheden zijn die hij of zij nog heeft, veeleer dan wat hij of zij niet meer kan.

We hebben in Vlaanderen diverse instrumenten, gaande van een jobdag, een bedrijfsbezoek, beroepsverkennde stages en dergelijke die elke dag worden ingezet. Met de DUOday komt het ook in de media en kunnen hopelijk andere personen en werkgevers geïnspireerd worden. GTB organiseert deze dag al een jaar of veertien en doet hiervoor een beroep op het netwerk, maar lanceert ook elk jaar een brede oproep naar iedereen die interesse zou kunnen hebben. Die oproep wordt ook verder gedeeld door de werkgeversorganisaties en de andere stakeholders. Uiteraard is deelname aan DUOday niet verplicht. Indien er minder inschrijvingen binnen een bepaalde regio worden vastgesteld, gaan we daar niet specifiek acties rond voeren, maar het wordt wel meegenomen bij een volgende editie.

Via de lokale diensteneconomie bouwde de overheid samen met het werkveld een aanbod uit dat aansluit bij maatschappelijke noden en tegelijk kansen creëert voor doelgroepwerknemers die een zekere afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Vaak hebben deze mensen bepaalde competenties niet kunnen opbouwen of zijn ze die gaandeweg kwijtgeraakt, maar ze hebben wel het potentieel om te werken binnen het normale economische circuit. Via een inschakelingstraject, met competentieversterkende tewerkstelling en kwaliteitsvolle begeleiding, stelt de overheid deze doelgroepwerknemers weer in staat om volwaardig werk te vinden op de reguliere arbeidsmarkt.

De verdeling van de middelen voor de aanvullende lokale diensten werd twee weken geleden door de Vlaamse Regering goedgekeurd. De gehanteerde methodiek, de verdeelsleutel en een overzicht van de begunstigden, werd opgenomen in een besluit.

Aangezien subsidiebesluiten niet online worden gepubliceerd, wil ik wel kort en bondig duiden hoe we te werk zijn gegaan. De werkingssubsidies voor de lokale

besturen en het over te dragen budget voor Vlaamse beleidsdomeinen werd vastgesteld op basis van een bevraging uitgevoerd in het vierde kwartaal van 2022 die de bestaande samenwerkingsverbanden tussen LDE-ondernemingen en de lokale besturen en Vlaamse beleidsdomeinen in kaart heeft gebracht. Het volledige SINE-LDE-budget van SINE-en LDE-middelen, zijnde 10.396.129 euro, werd op basis van deze bevraging verdeeld onder de betrokken lokale besturen.

In lijn met het engagement in het Vlaams regeerakkoord heb ik tot slot de lokale besturen en de Vlaamse beleidsdomeinen uitdrukkelijk gevraagd om deze middelen tijdens de overgangsfase toe te kennen binnen de bestaande samenwerkingsverbanden.

We zijn niet over één nacht ijs gegaan. Het is enerzijds belangrijk dat de lokale besturen worden aangemoedigd om met het kader voor de aanvullende lokale diensten (ALD) verder in te zetten op de diensten van algemeen economisch belang (DAEB) en anderzijds dat ook de ondernemingen na het wegvallen van de SINE hun werking kunnen blijven verderzetten. Het is immers een mooi samenspel van tewerkstellingskansen creëren voor personen met een afstand tot de arbeidsmarkt én voorzien in een lokaal en maatschappelijk relevant dienstenaanbod dat onvoldoende of niet afgedekt wordt door de huidige marktwerking.

De lokale besturen werden ondertussen formeel op de hoogte gebracht. Ook de LDE-ondernemingen en de vertegenwoordigers van de sector werden geïnformeerd. Onze administratie organiseert samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) op het einde van deze maand een infosessie specifiek voor de lokale besturen, gelet op de belangrijke rol die zij zullen opnemen in dit kader.

In de regelgeving individueel maatwerk is er geen alternatief statuut voor LDE-organisaties voorzien. Wel is het zo dat de LDE-ondernemingen en maatwerkdelingen hun label behouden zolang ik het nodig acht, en ik zal dat ook zo behouden tot wanneer er een goede en duurzame oplossing voor deze ondernemingen op tafel ligt.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): U hebt al een deel van mijn bijkomende vragen beantwoord, onder andere over die verdeelsleutel. U geeft terecht aan dat die niet online te vinden is. Ik weet niet of het mogelijk is om die documenten ter inzage te bezorgen. Ik heb genoteerd wat u hebt gezegd, maar het is altijd handig om die even te kunnen inkijken.

Over de SINE-LDE-uitdaging: u zegt dat jullie je uitvoerig geïnformeerd hebben. De signalen die ik van de LDE's krijg, is dat er toch nog steeds onduidelijkheid en zorgen zijn, zowel over de financiering als over het kader. Ik ben blij met uw engagement om dat nauw op te volgen zolang er geen 100 procent helderheid is, wat ik begrepen heb uit uw laatste zinnen. De realiteit is dat het gecreëerde kader binnen het individuele maatwerk de LDE's voor uitdagingen plaatst. Ik denk daarbij aan de afnemende financiering voor hun individueel maatwerk door de tijd heen of het verbod op het ontslag na het traject individueel maatwerk. Hebt u ook specifiek een traject met de LDE's om te kijken, op basis van de eerste ervaringen na de invoering, waar bijsturingen nodig zijn?

Ik maak mij toch wel wat zorgen als ik van u een bepaalde timing hoor in het licht van de invoering. Duidelijkheid rond financiering of de aanvraagapplicatie eerst-daags, een sessie met lokale besturen op het einde van deze maand: dat is allemaal zeer kort dag voor een systeem dat bij wijze van spreken morgen ingevoerd zal worden. Ik maak me dus wel wat zorgen over de timing en of we terdege voorbereid zijn, zowel de lokale besturen als de organisaties zelf. Ik zou het al heel fijn vinden als u even duidelijkheid kunt geven over hoe het traject met de LDE's zal verlopen na invoering.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik denk dat die DUOday de gelegenheid geeft om het nog eens te hebben over het individueel maatwerk. Het is nog maar een paar weken, minder dan een maand, voordat dat uit de startblokken schiet. Ik kan mij nog die discussie in de commissie herinneren om die zes maanden extra te voorzien. Als ik dan luister naar het antwoord van de minister, dan zijn die zes maanden wel goed gebruikt geweest, en werd er heel goed ondernomen. En dan ben ik blij om te horen dat u zegt, minister, dat we klaar zijn om uit die startblokken te schieten.

Nu moet ik ook aansluiten bij de bezorgdheid van collega Verbeurgt, want die signalen vanuit de lokale diensteneconomie hebben mij ook bereikt. Ik ben dus ook wel benieuwd wat u daarop zult antwoorden, minister.

Nu, het is ook iets nieuws. We moeten dat ook de tijd geven om te groeien. En ik denk dat er ook twee uitdagingen zijn op dit vlak: de inkanteling van de bestaande instrumenten, individueel maatwerk, de SINE, de lokale diensteneconomie en de VOP. Zal dat ook zonder kleerscheuren gebeuren?

Ten tweede is er de mate waarin die ondernemingen, die werkgevers daar ook effectief gebruik van zullen maken. Gaan die op die trein springen? We moeten daar toch zien dat dat voldoende bekend is. Ik hoor dat er ook heel veel initiatieven worden genomen om die campagne te lanceren, en dat men ook na de zomer zal blijven inzetten op die campagne. Ik denk dat we dat goed moeten opvolgen en eventueel moeten bijsturen. En we moeten die werkgevers absoluut warm maken om toch het individueel maatwerk te gebruiken.

Ik kan dus als volgt concluderen: ik heb eigenlijk een dubbele opdracht voor u. Houd de vinger aan de pols, en verleid de werkgevers om toch gebruik te maken van het individueel maatwerk. En om het in uw woorden te zeggen: ga de boer op en promoot het individueel maatwerk.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Bedankt voor uw antwoord. Er is de voorbije tijd inderdaad al heel wat ondernomen rond individueel maatwerk. Als lokaal bestuurder heb ik dat ook zelf opgevolgd, en rond de omschakeling van LDE naar individueel maatwerk hebben wij de nodige initiatieven genomen.

Er wordt gesleuteld en er staat iets nieuws op til. Dat brengt onrust met zich mee, wat normaal is. Maar ik denk dat er al heel wat stappen zijn gezet, en dat we ook het vertrouwen mogen hebben in u, minister, dat u de vinger aan de pols zult houden, en waar nodig zult schakelen.

Die DUOday was mij onbekend. Ik moet eigenlijk zeggen dat ik dacht dat dat een initiatief was dat in het leven werd geroepen naar aanleiding van individueel maatwerk. Maar toen bleek dat het al voor de veertiende keer plaatsvond. Nu, ik heb wat gepolst bij mij in de regio. De mensen die daarmee bezig zijn – de sector van de mensen met een beperking – wisten eigenlijk ook niet af van het bestaan. Ik denk dus dat er nog veel potentieel is, minister, om dit ook verder te gebruiken als initiatief om dat individueel maatwerk verder in de kijker te stellen.

U weet ook, minister, dat ik vaak bezig ben met onderwijs, en dat we een concept-nota hebben gemaakt rond de inclusieve leraarskamer. Daaruit blijkt dat slechts tweehonderd mensen met een beperking in het onderwijs aan de slag zijn. Dat is veel te weinig wat mij betreft. Zeker in het kader van het lerarentekort zit daar ook nog wel potentieel. En zoals in het persbericht stond, is het belangrijk om elkaar te leren kennen, en dan de potenties van mensen te zien. Vandaar mijn concrete vraag: ziet u nog mogelijkheden of neemt u nog initiatief om dit individueel maatwerk ten

eerste richting het onderwijs nog verder bekend te maken, en ten tweede ook naar de lokale besturen? Lokale besturen zijn sowieso nabij, staan dicht bij de burger. En zij kunnen zeker ook nog, bijvoorbeeld via DUOday, die initiatieven verder ondersteunen. Ik dank u.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik ga misschien eerst in op de vraag naar de verdeelsleutel. Ik denk dat we die wel gewoon ter beschikking kunnen stellen, mijnheer Verbeurgt. Dat is geen probleem. Ik denk dat het nu belangrijk is dat we de start alle kansen geven, met die overgangsmaanden, die zes maanden, om het zeker heel goed te kunnen voorbereiden.

Collega Vandromme zei het al: het is iets nieuws, en alle nieuwe zaken zullen misschien aanvankelijk wel wat groeipijnen kennen. Maar ik ga ervan uit dat de verschillende betrokkenen het zeer goed hebben voorbereid. Geef het alle kansen.

En wat LDE betreft: laat ons dat hele verhaal eerst opstarten. Dat is ook de eerste prioriteit: dat bij de lokale besturen de ondersteuning van die LDE's goed gebeurt. We hebben dat traject met de koepels en met de sector voorbereid. Zodra dat is opgestart, hebben we LDE, die structurele werking, tot 2025.

Wat DUOday betreft: de bekendmaking is misschien wel een aandachtspunt, omdat het bij mij ook niet echt helemaal vooraan zat. Die bekendheid is misschien wel een thema.

Collega Claes, het individueel maatwerk moet inderdaad die mijlpaal worden. Ik denk dat we het dan ook alle kansen moeten geven.

Wat de scholen betreft: ik denk dat in elke organisatie, dus ook in scholen, het individueel maatwerk een kans moet krijgen. Inclusiviteit en inclusieve schoolvloeien zijn wat mij betreft ook een aandachtspunt. Dat is ook zeker iets dat kan worden meegenomen, om het te promoten in alle sectoren, en zeker ook in het onderwijs. Er zijn uiteraard ook de lokale besturen. We hebben ook de sectorconvenanten die daar een rol in kunnen spelen, zoals daarnet ook is aangehaald.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ik heb het al een paar keren gezegd: u hebt onze steun om van het individueel maatwerk een succes te maken, maar ik ben toch echt bezorgd. We mogen daar niet de fouten maken uit andere domeinen. Ik ben bezorgd dat we de kansen van deze hervorming missen, omdat we onvoldoende klaar zijn op het veld. Ik denk dat we dat vanaf dag 1 goed moeten opvolgen. Ik zou u ook echt willen aanraden om nog een extra tandje bij te steken voor die LDE's, om te zorgen dat zij ten volle geïnformeerd zijn. Want als we niet alle aspecten van het individueel maatwerk goed en tijdig opvolgen, dan zou het weleens kunnen dat het helaas misloopt, en dat wil niemand, in het belang van een inclusieve arbeidsmarkt.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik volg hier natuurlijk de collega's. Veranderingen en hervormingen zorgen voor bezorgdheden. Ik sluit ook aan bij de opmerking van de lokale diensteneconomie. Maar het zal al over een paar weken starten, en ik hoop natuurlijk dat het een vlotte start zal nemen. We zullen zien en afwachten hoe de start zal verlopen. En als er nog moeilijkheden of knelpunten zijn, dan moeten we die hier natuurlijk bespreken in de commissie.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ik ben blij om te horen dat er zoveel believers zijn in die inclusieve arbeidsmarkt. Dat is ook nodig. Ik denk het individueel maatwerk echt een belangrijke stap is om daar nog meer werk van te maken. Ik ben alvast uw partner, minister, om dit verder uit te dragen.

De voorzitter: Dat is bijna idyllisch.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de houding van werkgevers en jongere collega's ten aanzien van werknemers ouder dan 50 jaar – 2813 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, ik was getriggerd door een studie van Tempo-Team in samenwerking met de KU Leuven die onlangs in de media is verschenen over de manier waarop er wordt gekeken naar werknemers die ouder zijn dan 50 jaar. Uit die studie bleek dat er toch nog heel wat uitdagingen zijn. De teneur in de media was zelfs vrij negatief.

Er valt ook wel een positieve evolutie te onderkennen. In vergelijking met tien jaar geleden is de negatieve houding van jongere werknemers ten aanzien van hun oudere collega's sterk verbeterd. In 2013 vond nog de helft van hen dat oudere werknemers op het vlak van inzetbaarheid, leermotivatie en gezondheid minder scoorden. Vandaag is dat nog een op de drie. Het glas is dus een beetje gevuld.

Maar het is duidelijk dat er toch nog wat problemen zijn met de manier waarop jongeren kijken naar hun oudere collega's. Ik zal het als volgt samenvatten: ze zien hen nog vaak als oorzaak van problemen.

Vanuit werkgeversperspectief zien we dat zij vaak vragen naar personeel. De krapte is een probleem dat steeds terugkomt. Maar toch aarzelen werkgevers nog vaak om ouderen aan te nemen of aangepast werk te geven en vinden jongeren nog steeds dat hun oudere collega's zich moeilijker aanpassen aan vernieuwingen. Kortom, die cijfers maken mij toch wat ongerust. We hebben er allemaal baat bij dat we meer oudere mensen effectief aan het werk kunnen houden en krijgen.

Minister, ik bespaar u de hele reeks van cijfers die nog in mijn vraag staan en kom meteen tot mijn vragen.

Welke conclusies trekt u uit de nieuwe studie van Tempo-Team en de KU Leuven over de houding van jongere collega's maar ook werkgevers ten aanzien van werknemers ouder dan 50 jaar?

Op welke punten zult u uw beleid al dan niet bijsturen om het aandeel van oudere werknemers in de deelname aan opleiding en vorming op te drijven?

Wordt er binnen het Departement Werk en Sociale Economie (DWSE) onderzocht in welke mate die negatieve perceptie ten aanzien van oudere werknemers ook daadwerkelijk klopt? Wordt dat ook bevestigd door eigen inzichten en onderzoek?

Zult u er bij de sociale partners, in het bijzonder bij de werkgeversorganisaties, op aandringen om extra inspanningen te doen op de werkvloer om de positieve evolutie van de perceptie van jongere werknemers ten aanzien van hun oudere collega's te versterken?

In welke mate wordt het instrument van de werkbaarheidscheques dat we vandaag kennen, ingezet om de werkbaarheid van de jobs voor 50-plussers te verbeteren?

Ik kijk uit naar uw antwoorden.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Ongena, de tewerkstelling van ouderen is een thema dat ook ons na aan het hart ligt. In de studie waarnaar u verwijst, zitten een aantal elementen die hoopvol stemmen. We zien gelukkig dat het aantal werknemers met vooroordelen tegenover hun oudere collega's de afgelopen tien jaar is afgenomen, van een op de twee naar een op de drie.

We hebben de afgelopen jaren ook de werkzaamheidsgraad bij oudere werknemers fors zien toenemen. In 2012 was bijna 43 procent van de 55- tot 64-jarigen aan de slag, tien jaar later zaten we aan 59,5 procent. Die evolutie is dus duidelijk positief.

De studie van Tempo-Team toont tegelijk natuurlijk aan dat we nog verdere stappen vooruit kunnen en moeten zetten op dat vlak. Dat weten we ook uit ander onderzoek. Werkgevers kunnen nog heel wat extra stappen zetten om oudere werknemers aan de slag te houden en hun complementariteit ten aanzien van jongere collega's zichtbaarder te maken.

Met ons beleid proberen we daar onder meer met de addenda non-discriminatie en inclusie en ons opleidingsbeleid ook verder in aan te moedigen en te ondersteunen.

Er is vandaag al heel wat in beweging rond het verbeteren van de opleidingsdeelname van kwetsbare groepen, waaronder we ook ouderen rekenen. We gaan op dit elan verder, zeker ook vanuit het Partnerschap Levenslang Leren en het actieplan. Zoals u weet, kondigde ik enkele weken geleden ook het Vlaams Jaar van de Vaardigheden aan. Binnen het Partnerschap Levenslang Leren werd een werkgroep opgericht die focust op het ondersteunen en begeleiden van burgers richting levenslang leren, met specifieke aandacht voor kwetsbare burgers.

Er wordt ook sterk ingezet op sensibilisering, met onder meer de recente lancering van de website Levenslang Leren. In het najaar start het mobiliserende project waarover we al een paar keer spraken in deze commissie, waarin specifieke aandacht gaat naar de kwetsbare doelgroepen. Ook binnen de competentiechecks voor werknemers wordt specifieke aandacht besteed aan doelgroepen in een kwetsbare positie, waaronder de 50-plussers.

Verder zijn we vandaag druk bezig met de operationele ontwikkeling van een eerste versie van de leer- en loopbaanrekening. Hiermee krijgt men in een oogopslag heldere en gepersonaliseerde informatie over de Vlaamse opleidingsincentives waarop men recht heeft.

Flankerend beleid van begeleiding en ondersteuning blijft belangrijk om van de leer- en loopbaanrekening een succesverhaal te maken, ook voor kwetsbare profielen. Ik vermeld hier dan ook graag het belang van de digibanken: er zijn er 54 verspreid over 220 gemeenten. Zo willen we kwetsbare groepen meekrijgen in de digitalisatiegolf door onder andere opleidingen, kennisdeling en begeleiding te voorzien.

Ons departement onderzoekt niet specifiek in welke mate deze negatieve perceptie ten aanzien van oudere werknemers bij werkgevers of collega-werknemers leeft. We volgen natuurlijk wel het nationale onderzoek, maar ook het internationale onderzoek daarover op. Bovendien kan dit aan bod komen binnen de monitoringsoefening die sectoren in het kader van de addenda non-discriminatie en inclusie 2021-2022 ondernemen, onder andere met die correspondentietesten. Op die manier kan de aard en de mate van discriminatie in kaart worden gebracht, ook op

basis van leeftijd. Discriminatie is natuurlijk nog iets anders dan een negatieve perceptie, maar daar ben ik dus absoluut mee aan de slag. Het is te belangrijk om dat te laten liggen.

Sociale partners kunnen zeker een rol spelen in de perceptievorming ten aanzien van ouderen. In het kader van de addenda non-discriminatie en inclusie informeren en sensibiliseren sectoren over non-discriminatie: over wat discriminatie is, over hoe vooroordelen en stereotypes hier onbewust een rol in kunnen spelen, over hoe objectief te werven en selecteren, over hoe verschillen te waarderen en om te gaan met elkaar op de werkvloer.

We hebben oudere werknemers immers heel hard nodig. Het is vandaag genoegzaam bekend en het is vaak gezegd in deze commissie, maar het kan niet voldoende worden herhaald: we hebben iedereen nodig, ook de iets oudere werknemers. Zij zijn een prioritaire doelgroep in de uitvoering van ons werkgelegenheidsakkoord en alle plannen. De sociale partners zullen daarbij worden betrokken. In het najaar zullen we verschillende partijen samenbrengen om op zoek te gaan naar hefboomen om drempels voor ouderen op de arbeidsmarkt weg te werken.

We bereiden momenteel eveneens de oproep inclusieve ondernemingen voor, waarin ook de doelgroep oudere werknemers vervat is.

Waar we vooral nood aan hebben, is een geïntegreerde aanpak bij werkgevers, collega's en de betrokkenen zelf. Met de genoemde initiatieven dragen we daar een aantal waardevolle bouwstenen voor aan.

De werkbaarheidscheque is een brede maatregel waar heel wat in kan, en waar we het ook willen openlaten voor organisaties hoe ze dit voor hun eigen onderneming willen invullen. De bedoeling van de cheque is om de werkbaarheid van de werknemers in kaart te brengen, daar een actieplan rond op te stellen, en vervolgens er ook een aantal acties aan te verbinden en uit te voeren. Hoe, op welke manier, en aan wie ze dat vormgeven opnemen, laten we volledig vrij. Uiteraard stimuleren we hen om specifiek actie te ondernemen rond kwetsbare groepen zoals vijftigplussers.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Bedankt voor het uitgebreide antwoord. U zegt terecht dat de werkzaamheidsgraad bij 50-plussers en 55-plussers de voorbije jaren is gestegen. Natuurlijk is dat een goede zaak, maar we blijven nog onder de algemene cijfers. Er is dus zeker nog wat ruimte voor verbetering. U weet dat er ook hardnekkige vooroordelen zijn, dat blijkt ook nog eens uit die studie van Tempo-Team. Men gaat er namelijk van uit dat, als je ouder bent dan 50 jaar, je niet meer openstaat voor verandering. Men gaat ervan uit dat je star bent, dat je vernieuwingen allemaal maar niks vindt, en dat je niet bereid bent om opleidingen te volgen. Jammer genoeg blijkt dat voor een stuk ook uit de cijfers. Oudere werknemers zijn veel minder vertegenwoordigd in vormingen en opleidingen. Dat is toch wel een knelpunt. Uit uw antwoord heb ik begrepen dat u daar heel sterk op inzet, en dat het ook nodig is. Al is het maar om het vooroordeel dat oudere werknemers niet meer bereid zijn om zich bij te scholen, keihard tegen te gaan.

Ik had nog één bijkomende vraag, namelijk of we zicht hebben op de verschillen binnen de sectoren over hoe men met oudere werknemers omgaat. Misschien moet er ook hier naar een sectorgerichte aanpak gekeken worden? Ik kijk dan natuurlijk naar de sectorconvenanten. Uit uw antwoord heb ik begrepen dat u in het najaar specifieke initiatieven wilt nemen met de sociale partners richting oudere werknemers. Kunt u daar iets meer over zeggen? Gaat daar ook zo'n sectorgerichte aanpak in zitten? Kunt u daar misschien iets meer duiding over geven?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het is de rondetafel voor ouderen waar naar verwezen wordt. Het verschil tussen sectoren vormt volgens mij het voorwerp van een nulmeting in dat onderzoek, zodat we daar eventuele gevolgtrekkingen uit kunnen doen om de verschillen waar te nemen, als die er al zouden zijn.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Oké, prima, dan volgen wij die rondetafel op, en we komen later nog eens terug op de resultaten daarvan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over aanpassingen van het collectief maatwerk – 2839 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Het decreet betreffende maatwerk voor collectieve inschakeling is een belangrijk instrument in het streven naar een inclusieve arbeidsmarkt. Het biedt een gerichte ondersteuning en begeleiding aan kwetsbare groepen met het oog op het verhogen van de socio-economische participatie via een duurzame tewerkstelling. De aandacht gaat vooral naar het individueel maatwerk, maar de minister blijft ook investeren in het collectief maatwerk.

In 2022 lanceerde VDAB een vernieuwde vacaturewerking binnen de sociale economie. Deze concrete aanbeveling werd geformuleerd na een interne audit van de vacaturewerking. VDAB zal deze vernieuwde werking in 2023 evalueren en waar nodig bijsturen. De indicering van het individueel en het collectief maatwerk via International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) wordt op elkaar afgestemd. Dat moet de efficiëntie en de transparantie verhogen om de doelgroep zichtbaar te maken en de richtlijnen te bepalen. Samen met de federale overheid en de sector werd werk gemaakt van de gelijkschakeling van de diverse RSZ-categorieën voor de maatwerkbedrijven. Daarbij diende de Vlaamse regelgeving te worden aangepast. Tevens wordt werk gemaakt van een tweede fase van de RSZ-harmonisering.

Tot slot wordt dit jaar ook een grondige evaluatie van het collectief maatwerk gepland.

Wat betekent de vernieuwde vacaturewerking binnen de sociale economie? Wat verandert er in de praktijk?

Hoe verloopt de indicering binnen het individueel en het collectief maatwerk? Wat verandert er concreet voor de maatwerkbedrijven?

Is de harmonisatie van de sociale zekerheidsbijdragen voor alle maatwerkbedrijven, dus alle voormalige beschutte en sociale werkplaatsen, een feit? Vanaf wanneer wordt de gesco-premie (gesubsidieerde contractueel) voor de doelgroepwerknemers effectief geschrapt? Wanneer zullen alle fasen van de RSZ-harmonisering zijn gerealiseerd?

Wat is de stand van zaken, het plan van aanpak en de timing voor de grondige evaluatie van het collectief maatwerk?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Claes, u stelt verschillende vragen over het maatwerk. Voor wat betreft de vacaturewerking kan ik u meegeven dat VDAB met de vernieuwde vacaturewerking garandeert om een uniforme en kwalitatieve opvolging van de vacatures in Vlaanderen te realiseren, dus ook voor de vacatures van de sociale economie. VDAB doet op een gestructureerde manier aan werkgeversdienstverlening. Zo komt ze tot concrete afspraken met werkgevers in functie van het beheer van vacatures, toeleiding van potentiële doelgroepmedewerkers en opvolging van de kandidaten doorheen het sollicitatieproces. Daarnaast zet VDAB in op interregionale en interprovinciale toeleiding van werkzoekenden naar vacatures. Die vernieuwde vacaturewerking werd geïmplementeerd eind 2022.

Een indicering richting een advies individueel maatwerk en collectief maatwerk, verloopt via dezelfde methode, maar de toekenningsvoorwaarden zijn verschillend aangezien het over twee afzonderlijke regelgevingen gaat. Bovendien is de doelgroep niet gelijk. VDAB zal steeds op basis van het arbeidsmatig functioneren van de klant de meest passende ondersteuningsnood bepalen. Hiervoor beroept VDAB zich op de toegangscriteria die juridisch verankerd zijn. Voor de maatwerkbedrijven wijzigt er op het gebied van toeleidingen niets.

Verder, collega, is het interessant om dieper in te gaan op de RSZ-harmonisatie en wat we daaromtrent in Vlaanderen hebben gerealiseerd. In de federale regelgeving bestond tot eind 2021 geen uniform kader voor maatwerkbedrijven. Er werd een aparte regeling gehanteerd op het gebied van het sociale zekerheidsrecht, gebaseerd op de erkenningen als beschutte werkplaats of sociale werkplaats. Op 1 januari 2022 trad een federaal wetgevingsinitiatief in werking dat de regeling inzake sociale zekerheidsbijdragen voor alle maatwerkbedrijven uniformiseert op ondernemingsniveau. Begin maart 2023 werd een federaal ontwerp van wijzigingsbesluit definitief goedgekeurd, waarmee de tweede en laatste fase van de harmonisatie op federaal niveau werd voltooid. Dit besluit voorziet in een uniform kader voor alle doelgroepwerknemers die werkzaam zijn binnen maatwerkbedrijven, wat betreft het sociale zekerheidsrecht. Hiermee werd, op voorstel van federaal minister Van Peteghem en federaal minister Frank Vandenbroucke, in het kader van de begrotingsopmaak 2023, uitvoering gegeven aan een Vlaamse vraag, opgenomen in het regeerakkoord. Dat is asymmetrisch beleid in de praktijk.

De tweede fase van het harmonisatieproces heeft gevolgen aan Vlaamse zijde. Het uniforme kader zorgt ervoor dat de door Vlaanderen verleende alternatieve tussenkomsten aan maatwerkbedrijven, zoals de gesco-doelgroepvermindering, kunnen worden stopgezet vanaf 1 januari 2023. De stopzetting van de gesco-doelgroepvermindering bevindt zich momenteel in de laatste fase van het regelgevingsproces. Bovendien zal Vlaanderen de vrijgekomen middelen uit de tweede fase, in overeenstemming met de afspraken met de federale overheid en de eerder gemaakte afspraken op het niveau van de Vlaamse Regering, opnieuw volledig ten behoeve van de sector aanwenden.

Afgelopen donderdag, 1 juni 2023, hebben de sociale partners van de sector en ikzelf het tripartite-akkoord ondertekend. Ondanks de inspanningen in VIA 6-akkoorden (Vlaams intersectoraal akkoord) en het vorige tripartite-akkoord naar aanleiding van de eerste fase van de harmonisatie, heeft de sector nog steeds verschillende vergoedingen voor zowel fietsvervoer als gemotoriseerd privévervoer. Alle partners zijn overeengekomen om deze gelijk te trekken in de hele sector. Daarbij onderschrijven de verschillende partners het engagement om verder te werken aan één gezamenlijke collectieve arbeidsovereenkomst (cao) voor alle doelgroepmedewerkers binnen de sector.

De streefdatum daarvoor is 30 juni 2028. Daarnaast worden de vrijgekomen middelen ingezet voor de verdere uitrol van de duizend klimaatjobs. Door het creëren van die extra arbeidsplaatsen in de sociale circulaire economie dragen we wezenlijk

bij aan het Vlaams Energie- en Klimaatplan. De ontwikkeling van een sociale circulaire economie in Vlaanderen kan een aanzienlijke hefboom vormen voor het behalen van de klimaatdoelstellingen.

Voor de evaluatie van collectief maatwerk is het Departement Werk en Sociale Economie op dit moment een evaluatieplan aan het opstellen. Het departement gaat daarvoor in overleg met de sociale partners om de scope van de evaluatie te kunnen bepalen. De bedoeling is om het onderzoek in het derde kwartaal van 2023 te kunnen starten.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): We hebben ons in deze commissie al heel vaak gefocust op het individuele maatwerk, waardoor het collectieve maatwerk misschien wat ondergesneeuwd raakt. Maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat daar niets gebeurt of niets beweegt. De maatwerkbedrijven leveren zeer goed werk. Dat is een sector waar er toch 24.000 doelgroepwerknemers zitten die ook werk leveren voor onze samenleving.

Bij het opstellen van deze vraag om uitleg wist ik nog niet dat u met die aankondiging van het nieuwe tripartiteakkoord en de verdere harmonisering van de federale structurele RSZ-verminderingen zou komen. Dat is vorige week ook al kort aan bod gekomen in de commissie. Alle RSZ-bijdragen en -verminderingen worden dus voor alle doelgroepwerknemers gelijkgeschakeld, en dat is natuurlijk heel belangrijk nieuws.

Er komt één cao voor alle maatwerkbedrijven. Het is goed dat er ook geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen de sociale en de beschutte werkplaatsen, en dat bijvoorbeeld de verplaatsingsvergoedingen worden gelijkgeschakeld. Het is ook een goede zaak dat er bijkomende middelen zijn, namelijk 12 miljoen euro per jaar. Die zullen in de sector geïnvesteerd worden. En dat is ook de bedoeling, om meer jobs te creëren in de sector.

U hebt zonet ook aangehaald dat de streefdatum voor de cao 30 juni 2028 is. Wat zijn nog de mogelijke uitdagingen die u ziet in dat traject en in het plan van aanpak?

Ik heb ook nog een bijkomende vraag. Hoe zullen die extra middelen nu worden ingezet? Worden die andere bijkomende plaatsen boven op de klimaatjobs gecreëerd? In het persbericht dat u vorige week hebt vrijgegeven, lees ik dat er een budget is van 10 miljoen euro voor die duizend klimaatjobs. Is dat bedrag een deel van die 12 miljoen euro bijkomende middelen door de RSZ-harmonisering? Of komt dat erbovenop? Kunt u dat eventueel nog verduidelijken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Door de harmonisering is er 12,8 miljoen euro vrijgekomen, waarvan 10 miljoen euro rechtstreeks naar de verdere uitrol van de klimaatjobs gaat.

Wat betreft uw vraag over het traject naar de cao, denk ik dat het altijd belangrijk is om zoveel mogelijk van die middelen rechtstreeks naar de werknemers te kunnen laten gaan. Dat is ons hier nu ook gelukt. En dat zal wat mij betreft ook de ambitie in de toekomst zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de inhoud van vragenlijsten voor werkzoekenden die VDAB gebruikt – 2867 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Goeiemiddag, minister. "Bent u bereid om in pornografische films te acteren?" Die vraag kreeg een jonge werkzoekende vrouw in Brussel – het is niet aan u gericht, minister – tijdens een gesprek met Actiris. Blijkbaar polst blijkbaar ook VDAB naar interesse in erotische en pornografische films. Dat zegt een woordvoerder van VDAB in de krant. De vraag zou al sinds 2015 deel uitmaken van een vragenlijst, opgesteld door Synerjob, een vzw opgericht door onder andere VDAB, de Service Public Wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle (Forem) en Actiris.

Dat roept toch serieuze vragen op bij mijn fractie.

Hoe ver willen we gaan in de activering van mensen? Activering mag voor ons geen doel op zich worden, onafhankelijk van de job en het statuut waar de werkzoekenden in terecht gaan komen. Het is ook zo dat in de porno-industrie uitbuiting nog veel vaker de norm dan de uitzondering is. Ik wil daarmee uiteraard sekswerkers als dusdanig niet stigmatiseren, als zij daar bewust voor kiezen. Maar de realiteit is dat die industrie een harde wereld is, waar vaak jonge vrouwen in preciaire situaties worden uitgebuit. Er wordt zelfs gericht op zoek gegaan naar kwetsbare en onzekere vrouwen. Het is een industrie waar misbruik en geweld, verbaal en seksueel, geen uitzondering zijn. Dat weten we allemaal. De vraag is dan of een openbare dienst zoals VDAB werkzoekenden in de richting van zo'n sector moet sturen.

Wij denken alvast van niet. Wij zijn van mening dat VDAB mensen moet helpen aan een degelijke job met een degelijk statuut en fatsoenlijke werkomstandigheden. Wij vragen u dus om die vraag te schrappen. Volgens Actiris is dat een politieke beslissing. Uw collega, minister Clerfayt, heeft in het Brussels Parlement al bevestigd dat hij de vraag wil schrappen. Ik heb dus enkele vragen voor u, minister.

Kunt u bevestigen dat ook VDAB aan werkzoekenden vraagt of ze geïnteresseerd zijn om een rol te spelen in een erotische of pornografische film? Vindt u het gepast om dit soort vragen te stellen aan werkzoekenden? Bent u van mening dat de vragenlijst aangepast moet worden en dat deze bewuste vraag geschrapt moet worden?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega De Witte, sta mij toe om daar kort en krachtig op te antwoorden, zodat we naar de essentie en de echte grote uitdagingen op de Vlaamse arbeidsmarkt kunnen gaan.

Neen, collega, het klopt niet dat VDAB aan werkzoekenden vraagt of ze geïnteresseerd zijn om een rol te spelen in een erotische of pornografische film. Evenmin komt die vraag voor op een vragenlijst. Het is wel zo dat VDAB, samen met Actiris en Forem, competentieprofielen afsprekt voor alle beroepen. Dat gebeurt bijvoorbeeld voor bakker, bouwvakker, dokter of acteur. In zo'n competentieprofiel staan alle mogelijke competenties waar een werkgever naar kan vragen. Bij acteurs staan een veertigtal competenties, zoals een tekst of het scenario van een stuk bestuderen en de inhoud memoriseren, stunts uitvoeren, een rol vertolken in een langspeelfilm. Het gaat dus over competenties in bepaalde profielen. Mensen kunnen aangeven in welke mate ze daar wel of niet ervaring in hebben, omdat dit voor potentiële werkgevers relevante informatie is. Daarover gaat het, voor alle duidelijkheid. In de

praktijk kijkt VDAB naar algemene vaardigheden van acteurs en actrices, en matcht ze daarop. Op vdab.be staan hierover ook geen vacatures, laat dat duidelijk zijn. Ik zie dus ook geen reden om aanpassingen te doen aan dat competentieprofiel.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Dank u wel, minister. Als ik het goed begrijp, wordt er bij specifieke groepen inderdaad gecheckt of je in aanmerking komt voor dit soort werk. Mijn vraag is, stel dat die persoon dat aankruist ... U zegt net dat in het profiel staat dat een persoon kan aankruisen wat er gevraagd wordt. Dan moet dat dus toch gevraagd worden. Anders zou het heel raar zijn dat het erin staat. Zoals ik het begreep, is die communicatie van VDAB niet gericht aan alle werkzoekenden, maar wordt er bij werkzoekenden uit een bepaalde sector wel gecheckt of zij geïnteresseerd zijn in dit soort werk. Als zij dat aankruisen, wat gebeurt er dan?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het gaat hier over de competenties. Het gaat niet over de vraag of er een vacature is, of men voor een vacature wil solliciteren. Ik denk dat daarin de misvatting zit.

Kim De Witte (PVDA): Bij Actiris werd aan de dame in kwestie toch wel duidelijk gevraagd of ze geïnteresseerd was?

Minister Jo Brouns: Neen. Neen, dat is niet de informatie die wij krijgen. Het gaat over een bepaalde lijst met veertig à vijftig competenties die bij de functie van acteur horen. En dan kunnen er natuurlijk dergelijke dingen tussen staan.

Kim De Witte (PVDA): En als je daar ervaring mee hebt ...

Minister Jo Brouns: Maar dat wil niet zeggen dat je daarmee solliciteert op een vacature voor pornoacteur. Die vacatures staan niet op de website.

Kim De Witte (PVDA): Neen, dat heb ik begrepen, dat er geen vacatures zijn voor pornoacteurs. Ik denk dat er een soort basisvragenlijst is.

Minister Jo Brouns: Bij acteurs bijvoorbeeld ...

Kim De Witte (PVDA): Bij acteurs inderdaad, en dat daar ook op staat of je ervaring hebt ...

Minister Jo Brouns: Ja, ik denk dat het zo is.

Kim De Witte (PVDA): En of je geïnteresseerd bent.

Minister Jo Brouns: Neen, niet of je geïnteresseerd bent, wel of je ervaring hebt.

Kim De Witte (PVDA): Oké. Niettemin, zoals ik het begrijp van Actiris – maar ik zal onze bronnen opnieuw checken – werd die persoon geconfronteerd met die vraag, en was dat niet vanuit haar eigen initiatief, want dan zou ze niet gechoqueerd geweest zijn. Het zou ook raar zijn dat uw collega in de Brusselse Regering zegt dat dit geschrapt moet worden, als het überhaupt nooit zou voorkomen.

Nogmaals, ik geef geen enkel oordeel over sekswerkers die daar zelf over beslissen, maar mijn punt is dat, wanneer mensen op zoek zijn naar een job, een openbare instelling zoals VDAB dan niet dat soort vragen kan stellen. Dat is mijn punt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.